

Dr Inż. Stanisław Fryze

Prof.dr inż. STANISŁAW FRYZE

Członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk

Dr inż. STANISŁAW FRYZE

Prof. zwyczajny Politechniki Lwowskiej
Prof. zwyczajny Politechniki Śląskiej w Gliwicach
Członek rzeczywisty Polskiej Akademii Nauk w Warszawie.

B I O G R A F I A

1.XII.1885 STANISŁAW FRYZE urodził się w Krakowie 1 grudnia 1885 roku jako syn Stanisława i Marii z Pinich Fryze.

Al. Nr 1 TESTIMONIUM ORTUS ET BAPTISMI tom IX. pag. 217 Cracoviae.

Ojciec, Polak, pochodził z Wieliczki, matka z Bochni. Rodzina matki była pochodzenia włoskiego.

Ojciec Stanisława był z zawodu mechanikiem, interesowała go poza pracą /wówczas 10 godzin dziennie/ jedynie lektura fachowej literatury. Domem i wychowaniem dzieci /trzech synów: Władysław, Stanisław-średni i Ludwik/ zajmowała się głównie matka.

1892 - 1897 Stanisław FRYZE ukończył w Krakowie 5 klas szkoły powszechnej oraz

1897 - 1901 cztery klasy Wyższej Szkoły Realnej.

Poświadczenie uczęszczania do w/w Szkoły Realnej jest na Świadectwie Egzaminu Głównego w Wyższej Szkole Przemysłowej w Krakowie.

Stanisława Fryzego interesowała zawsze bardziej dziedzina nauk technicznych, aniżeli humanistycznych dlatego nie kończy Szkoły Realnej lecz przenosi się w roku

1901 - 1905 1901 do czteroletniej Wyższej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, tu zdaje egzamin wstępny na Wydział Mechaniczny.

Stanisław FRYZE

uczeń kl. IVa

c.k. Wyższej Szkoły Realnej w Krakowie

25.V.1901.

stoi w drugim rzędzie, 6-ty od lewej

1 maja 1903 Już wówczas, a więc bardzo wcześnie, ujawniał Stanisław Fryze zdolności dydaktyczne. Będąc studentem drugiego roku Szkoły Przemysłowej, a więc jako chłopiec kilkunastoletni, wydawał skrypt z mechaniki i budownictwa wg wykładów prof. Grabowskiego.

Al.Nr 2 Fizyka Część III ELEKTRYCZNOŚĆ I MAGNETYZM
Kartka tytułowa skryptu /jedyna pozostałość/.

28.VI.1905 Stanisław Fryze zdaje z odznaczeniem w Wyższej Szkole Przemysłowej końcowy Egzamin Główny, dnia 28 czerwca 1905 roku.

Al.Nr 3 ŚWIADECTWO EGZAMINU GŁÓWNEGO Nr 1 z dnia 28 czerwca 1905.

Podpisy Komisji egzaminacyjnej:

Komisarz rządowy J.Franke

Dyrektor c.k.Wyższej Szkoły Przemysłowej Jan Rotter

Wykładowcy: Alberti, S.Odrzywolski, Inż.Włodzimierz Dziakiewicz, Józef Doczabiński, Dr Ernest Bandrowski, Ekielski, Steingrün, Dr Anczyc, Dr N.T. Huber,

J. Lachowicz, Eugeniusz Grabowski, J.Timoftiewicz.

Poziom nauki i wymagań w Wyższej Szkole Przemysłowej był wysoki. Wykładowcami byli m.in. Prof.dr Stanisław Anczyc i Prof. dr Maksymilian Huber, którzy w przyszłości zostali profesorami Politechniki Lwowskiej. Pod takim kierunkiem zaznaczało się u Stanisława Fryzego już w wieku młodzieńczym zamiłowanie do pracy naukowej, opartej na własnym dociekaniu i badaniu. Zdarzało się już wtedy, że - za zgodą profesora - rozwiązywał na tablicy szkolnej zadania innym sposobem, na podstawie własnego rozumowania. Każde zagadnienie musiał bowiem zgłębić i do konkluzji dojść sam. Cechą jego było, każdą pracę zaczynać "od podstaw".

Po ukończeniu Wyższej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, Stanisław Fryze musiał przerwać naukę i pracować zarobkowo. W 1905 roku rozpoczął pracę w firmie elektrotechnicznej Austriackie Zakłady Siemens - Schuckert, początkowo jako elektromonter-wolontariusz, potem jako urzędnik techniczny, w końcowym okresie na stanowisku kierownika ruchu. W czasie tej 6-cio letniej pracy w firmie Siemens-Schuckert przeszedł wszystkie działy. Placówki tej pracy, to Centrala w Wiedniu i Oddziały w Krakowie i we Lwowie.

1905 - 1906 Al. Nr 4 ŚWIADECTWO za czas od 1.VIII.1905 do 1.III.1906 i od 19.V.1906 do 24.IX.1906 z datą 2 października 1906
Podp. A.Gibas.

Pracę w Oddziale Lwowskim firmy Siemens-Schuckert od 1.X.1906 przerwała Stanisławowi Fryzemu jednoroczna służba wojskowa w austriackiej marynarce wojennej w Poli /dzisiejsza Pula w Jugosławii/.

Al. Nr 5 HAUPTGRUNDBUCHSBLATT.

/obejmuje przebieg służby Stanisława Fryzego w austriackiej marynarce wojennej nie tylko jednorocznej, lecz również podczas I Wojny Światowej, do r. 1917-go/.

Na wybór tej dyscypliny wojskowej wpłynęła widocznie włoska domieszka krwi matki - kochał morze i słońce - jak ona.

Stanisław FRYZE

podczas jednorocznej służby
wojskowej przy austriackiej
marynarce wojennej w Poli

1906/1907

Po rocznej przerwie powrócił Stanisław Fryze do pracy zawodowej w elektrycznych Austriackich Zakładach Siemens - Schuckert:

Praktyka elektromonterska w Oddziale Lwowskim

Al. Nr 6 ŚWIADECTWO z dnia 1.III.1910

Podp. K. Straszewski

Al. Nr 7 ŚWIADECTWO z dnia 28.04.1911

Podp. A. Gibas

Al. Nr 8 ŚWIADECTWO z dnia 12.I.1912

Podp. Altenberg

Lwów - Kraków - Wiedeń /rok w Centrali w Wiedniu/

Al.Nr 9 ŚWIADECTWO z dnia 31.I.1912

Podp. Neureiter

Al. Nr 10 ŚWIADECTWO z dnia 12.IX.1912

Podp. Neureiter

Al. Nr 11 ŚWIADECTWO z dnia 14.IX.1912

Podp. nieczytelny

Stanisław Fryze nie zrezygnował z wyższych studiów.

Do wstąpienia na Politechnikę nie uprawniało świadectwo Egzaminu Głównego w Wyższej Szkole Przemysłowej.

25.IX.1911 Zdaje więc w roku 1911 - jako eksternista - Egzamin dojrzałości w Szkole Realnej w Krakowie.

Al. Nr 12. ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI w C.k. pierwszej Szkole Realnej w Krakowie L.3 z dnia 25 września 1911 r.

Podp. Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej J. Franke

Kierownik Szkoły Realnej J. Dziurzyński

Gospodarz klasy L. Studentowicz.

1.X.1911 Stanisław Fryze przenosi się już na stałe do Lwowa i dnia 1 października 1911 roku zapisuje się na Wydział Elektrotechniczny C.k. Szkoły Politechnicznej we Lwowie Al. Nr 13. KSIĄŻKA LEGITYMACYJNA.

Zapisany do Szkoły Politechnicznej jako słuchacz zwyczajny. Dzień immatrykulacji 12 października 1911

Liczba karty immatrykulacji 185

Podp. Rektor Fiedler

Dziekan Wydziału Hauswald

Stanisław Fryze jest słuchaczem Politechniki - jednak musi nadal utrzymywać się sam.

Przez pierwszy semestr studiów usiłował godzić uczęszczenie na wykłady i ćwiczenia na Politechnice z pracą zawodową w firmie Siemens - Schuckert. Jednak jedno i drugie odbywało się w tych samych przedpołudniowych godzinach. Wówczas istniały tylko studia stacjonarne.

Rezygnuje więc z pracy u Siemens, obejmuje posadę nauczyciela w Państwowej Szkole Przemysłowej we Lwowie:

od 1.II.1912 pozostaje na tej placówce przez przeszło dwanaście lat:
do 1.X.1925 początkowo jako nauczyciel zawodu,

następnie jako nauczyciel rzeczywisty,

wreszcie jako kierownik Wydziału Elektromechanicznego.

Al. Nr 14 ZAŚWIADCZENIE PAŃSTWOWEJ SZKOŁY PRZEMYSŁOWEJ we Lwowie L.241/25 z dnia 26 lutego 1925r.

Podp. Dyrektor Państwowej Szkoły Przemysłowej

Filasiewicz

/obecnie prof. Politechniki Śląskiej w Gliwicach/
Stanisław Fryzę prowadził w PSP kursy majsterskie i wieczorowe kursy dokształcające dla monterów.

6 lipca 1912 W dniu 6 lipca 1912 roku Stanisław Fryze poznał swoją przyszłą żonę, słuchaczkę Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie - Annę Krypiakiewicz, córkę dr med. Józefa Krypiakiewicza lekarza psychiatry i Zofii z domu Twardowskiej. Do ślubu było jednak jeszcze daleko. Zawodowa praca w Państwowej Szkole Przemysłowej umożliwiła Stanisławowi Fryzemu uczęszczanie na wykłady na Politechnice - kontynuuje więc studia. Występują jednak nowe przeszkody.

Był studentem II-go roku Lwowskiej Politechniki, gdy ogłoszono w grudniu 1912 roku częściową mobilizację armii austriackiej. Był to okres niepokoїв w Bośni i Hercegowinie. Stanisław Fryze zostaje powołany do służby wojskowej w austriackiej marynarce wojennej

od 6.XII.1912 w Polii.
do 25.IV.1913

Ówczesny dyrektor Państwowej Szkoły Przemysłowej we Lwowie, inż. Władysław Kłapkowski, cenił swego zdolnego pracownika, wiedział też o Jego równoczesnych studiach na Politechnice, wyreklamował Go więc z wojska z końcem kwietnia 1913 roku.

Stanisław Fryze wraca z Polii do Lwowa po pięciomiesięcznej przerwie w studiach /grudzień 1912, styczeń, luty, marzec i kwiecień 1913/ - postanawia jednak "nie stracić roku". Ma wierną i dzielną pomoc w osobie swej przyszłej żony i przyjaźnie ustosunkowanych swych dawnych profesorów z Wyższej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, którzybyli obecnie Jego wykładowcami na Politechnice Lwowskiej. Byli to:

Prof.dr Stanisław Anczyc, kierownik Katedry Technologii Mechanicznej a zarazem dziekan Wydziału, oraz Prof. dr Maksymilian Huber, kierownik Katedry Mechaniki Technicznej.

Obaj odnieśli się życzliwie do zamierzeń zdolnego i pracowitego studenta, dali mu tematy ćwiczeń i elaboratów z minionego i bieżącego semestru, kontrolowali jego pracę w laboratoriach. Na to wszystko nie wystarczyły jednak godziny dnia, bo przecież trzeba było uczęszczać na wykłady, a godziny wieczorne zajęte były przez kurs dla monterów w Państwowej Szkole Przemysłowej. Trzeba było niejedno ćwiczenie laboratoryjne odrobić na Politechnice w nocy. Do pomiarów maszyn nie wystarczał jednak sam student. Pomocnikami byli - jeden ze starych woźnych i narzeczona. Obliczenia i rysunki wykonywał Stanisław Fryze też nocami.

Profesorowi Anczycowi wręczył Stanisław Fryze przepisane sprawozdania z ćwiczeń, elaboraty i rysunki wykonane w tuszu w przepisany terminie, ręką akademickim słowem honoru, że ani w obliczeniach ani w rysunkach nie korzystał z niczyjej pomocy.

Rok akademicki 1912/13 a więc II-gi rok studiów był uratowany.

27.II.1914 Al.Nr 15. ŚWIADECTWO EGZAMINU PAŃSTWOWEGO /pierwszy egzamin państwowy/. L.934 z dnia 27 lutego 1914.

Podpisy członków Komisji:

T.Godlewski, A.Danizot, K.^BBartel, M.Huber, Krygowski, Dziwiński.

Stanisław FRYZE
zmobilizowany do austriackiej
marynarki wojennej w r. 1912.

lipiec 1914 Wybuch I-szej Wojny Światowej w lipcu 1914 roku prze-
rywa Stanisławowi Fryzemu po raz drugi studia na
Politechnice - mobilizacja i ponowny wyjazd do mary-
narki wojennej w Poli. Narzeczona towarzyszy mu ze
Lwowa do Wiednia - pozostaje tam z rodziną, aby być
bliżej narzeczonego. Stanisław Fryze odjeżdża do Poli.

Stanisław FRYZE z narzeczoną
na dworcu w Wiedniu w 1914 r.

piec 1915 W lipcu 1915 roku Stanisław Fryze otrzymuje swój pierwszy, 5-cio dniowy urlop z wojska i spędza go z narzeczoną i jej rodziną w Ober Hollabrun, małym miasteczku w Dolnej Austrii. W Ober Hollabrun gromadziła się coraz liczniejsza Polonia - otwarto nawet szkołę dla polskich dzieci z polskim gronem nauczycielskim i polskim kierownikiem, prof. Kopystyńskim.

Pierwszy urlop w Ober Hollabrun
lipiec 1915

siedzą: druga od lewej Maria Jaworska, polonistka,
późniejsza posłanka w Rządzie Sanacyjnym

W Poli odbywa Stanisław Fryze służbę kolejno:
na torpedowcu 51, na pancerniku SMS Tegetthof,
na pancerniku SMS Arpad.

Zdawałoby się, że ten pobyt przy marynarce wojennej przekreśli definitywnie dalsze studia. Nic podobnego! To nie był czas stracony dla studiów i nauki, bo Stanisław Fryze spędzał z zeszytem i ołówkiem w rękę każdą wolną od służby wojskowej chwilę.

W 1915 Daleko - bo we Lwowie po powrocie z Wiednia i Ober Hollabrun przebywająca narzeczona - pożyczając wykłady od kolegów Stanisława, zwolnionych z wojska i uczęszczających na Politechnikę Lwowską. Przepisywała je, kalkowała rysunki i posyłała do Poli materiały do nauki.

Al. Nr 16 MASZYNY PAROWE wg wykł. prof. W. Chrzanowskiego

Al. Nr 17 TURBINY PAROWE wg wykł. prof. W. Chrzanowskiego

Al. Nr 18 MOTORY GAZOWE /Silniki spalinowe i wybuchowe/

wg wykł. prof. W. Chrzanowskiego

Była to jednak tylko niejako kanwa, na której Stanisław Fryze przeprowadzał swe dalsze, samodzielne studia.

Bo i tu, jak zawsze, dominowały u Stanisława Fryzego dwie cechy: umiłowanie nauki i żelazna, konsekwentna wytrwałość.

Niełatwa była nauka na okręcie, wśród gwaru kolegów, bez własnego miejsca przy stole, bez schowka na książki i zeszyty, bo materiały do nauki narastały. Za wykładami jechały do Poli dzieła naukowe - a okręt wojenny nie dysponował pomieszczeniem na bibliotekę.

Toteż często spadały na Stanisława kary na ukrytą gdzieś w maszynowni książkę - tzw. "Einzelarest" - odosobnienie w tak małej celce, że można w niej było albo tylko siedzieć na żelaznej podłodze, albo leżeć na plecach, wznosząc nogi prostopadle do góry. Kary te były jednak wzięte radośnie,

bo dawały mu wymarzoną samotność, czas i spokój do nauki i roztrząsań zagadnień teoretycznych, które rozwiązywał poza programem Politechniki.

W lipcu 1916 Stanisław Fryze zostaje odkomenderowany na Stację lotniczą marynarki wojennej. Należy do ekipy "oblatującej" jako obserwator każdy nowy hydroplan. Ma jednak więcej czasu do nauki - służba w lotnictwie zmienia się co 24 godziny - i spokój! Nie mieszka na okręcie lecz na kwaterze w Poli.

Stanisław FRYZE
na pamiątkę pierwszego lotu
hydroplanem w kwietniu 1916

Marynarze austriackiej marynarki wojennej, którzy mieli studia politechniczne na ukończeniu, otrzymali w kwietniu 1917 roku urlop naukowy w celu złożenia II-go Egzaminu Państwowego i zdobycia tytułu inżyniera.

IV.1917 Staniskław Fryze jest przygotowany - otrzymuje trzymiesięczny urlop i jedzie do Lwowa. Przywozi ze sobą oprócz kilkudziesięciu zeszytów z opracowaniami i zadaniami z elektrotechniki - dowód samodzielnych studiów - również "papier y wojskowe" od tzw. "Feldkurat'a" /kapelana wojskowego/ z pozwoleniem na wzięcie ślubu.

Oświadcza swojej narzeczonej: "Jeżeli chcesz za mnie wyjść za mąż, to jutro! Mam trzymiesięczny urlop na naukę, a nie na narzeczeńskie odwiedziny".

IV.1917 Przyjechał w sobotę 21 kwietnia, w poniedziałek 23 kwietnia 1917 roku byli już małżeństwem.

Al.Nr 19 TESTIMONIUM COPULATIONIS Nrus 700 Leopolis
23.IV.1917.

A w dwóch następnych miesiącach Staniskław Fryze zdał 18 zaległych egzaminów z IV i V-go roku Politechniki, co uwidaczniają daty egzaminów w Książce Legitymacyjnej Szkoły Politechnicznej we Lwowie /vide Al.Nr 13/:

IV.1917 Po egzaminie z dnia 8.VII.1914 w roku akademickim 1913/14 w którym był studentem III-go roku, nastąpiła w egzaminacji bardzo długa przerwa, bo do dnia 25.IV.1917 roku!

Ale od tego dnia zdaje Staniskław Fryze egzaminy, nieraz po trzy jednego dnia:

28.IV; 5.V; 10.V; 16.V; 20.V; 23.V; 25.V; 2.VI; 14.VI.

Praca dyplomowa w owym czasie była pracą klauzulową, którą kandydat musiał wykonać samodzielnie na Politechnice w ciągu ośmiu dni z wszystkimi obliczeniami i rysunkami.

Stanisław Fryze otrzymuje jako temat pracy dyplomowej:

"Obliczenie głównych wymiarów konstrukcyjnych oraz uzwojenie motoru asynchronicznego dużej mocy".

Rozwiązuje go jako pracę kłauzurową w przepisany terminie VI.1917 i w dniu 16-go czerwca 1917-go roku zdaje z odznaczeniem II-gi Egzamin Państwowy na Wydziale Budowy Maszyn - Oddział Elektrotechniczny.

Odznaczenie uzyskał kandydat z wypracowania praktycznego, elektrotechniki i technologii mechanicznej.

Al.Nr 20. ŚWIADECTWO DRUGIEGO EGZAMINU PAŃSTWOWEGO L.2 z dnia 16 czerwca 1917.

Podp. C.k. Komisji Egzaminu Państwowego:

Prezes Dzieślewski

Członkowie Komisji: Anczyc, Edwin Hauswald.

Członkowie Komisji dyplomowej gratulowali żonie Stanisława Fryzego, czekającej pod drzwiami sali egzaminacyjnej, tak świetnie przez męża zdanego egzaminu dyplomowego!

A Wojna Światowa trwa!

Stanisław Fryze wraca do Poli na Stację lotniczą i otrzymuje rangę podchorążego marynarki wojennej /vide Al.Nr 5/.

Żona Stanisława, Anna Fryze otrzymuje pozwolenie na przyjazd do Poli dopiero w czerwcu 1918 roku - a więc po roku.

Pola to port wojenny, a do wojny z Austrią przystąpiły i Włochy, wojna trwa więc na morzu i w powietrzu.

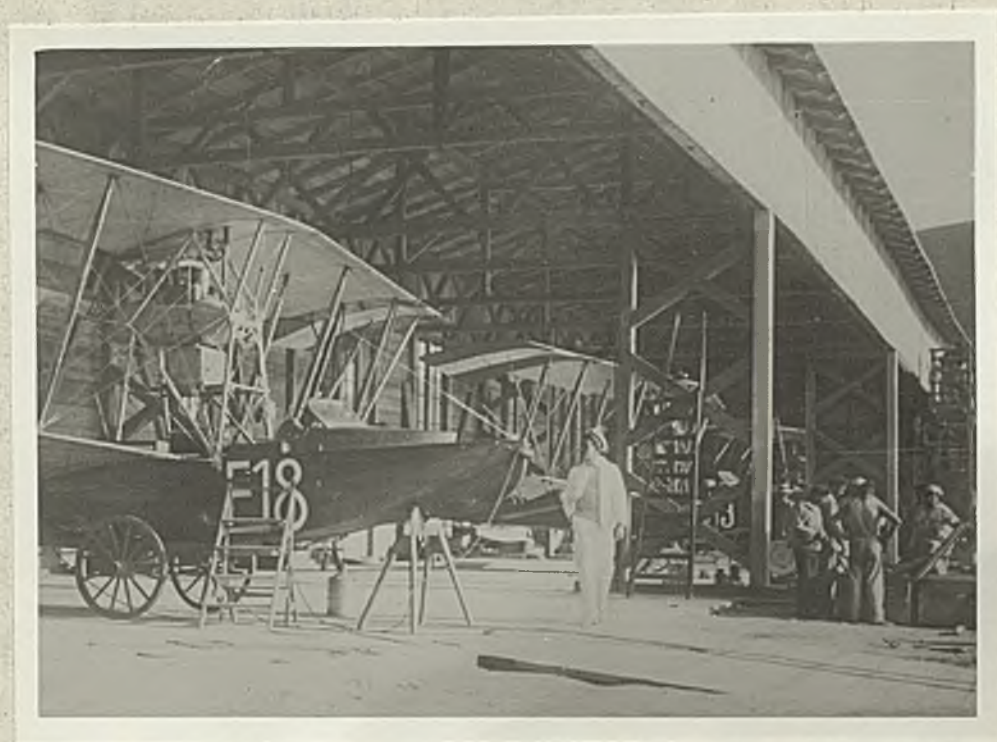
Z 30-tu kolegów, z którymi Stanisław Fryze odbywał służbę wojskową jednoroczną przy marynarce wojennej w roku 1906/7 przeżywa tę wojnę tylko dwóch: Stanisław Fryze i jeden kolega!

Stanisław FRYZE
podchorąży austriackiej
marynarki wojennej /1917/

Stanisław FRYZE
podchorąży austriackiej
marynarki wojennej /1917/

Na Stacji lotniczej - w hangarze

listopad 1918 Nadchodzi listopad 1918 roku. Stanisław Fryze jest w Poli razem z żoną. Na kilka dni przed końcem I-szej Wojny Światowej wybucha w Poli - na lądzie i na wszystkich okrętach stojących w porcie - rewolucja.

Marynarze wypowiadają oficerom posłuszeństwo i opuszczają swoje placówki na okrętach. Zawiażują się komitety rewolucyjne według narodowości: polski, czeski, niemiecki, węgierski, kroacki itd. Oficerowie opanowują sytuację o tyle, że obejmują kierownictwo nad wysyłką marynarzy do miejsc zamieszkania, według narodowości.

Odjazd odbywa się spokojnie z dworca kolejowego w Poli. Pierwsi odjechali Niemcy, potem Węgrzy, następny transport miał objąć Czechów - wtedy jednak flota włoska zawija do portu i wstrzymuje dalsze transporty.

Było 1300 polskich żołnierzy - z marynarki i lądowych jednostek przybrzeżnych - 50 oficerów i 8 kobiet.

Trzy z nich to żony oficerów, pięć pracowało w wojskowych biurach jako stenotypistki.

Po dłuższych pertraktacjach z włoskim okupantem, załadowano wszystkich Polaków na włoski okręt Francesca, wraz z ich mieniem. Stanisław Fryze otrzymał pozwolenie zabrania swoich książek naukowych, notatek i podręczników, a zebrało się ich przez te cztery lata wojny niemało. W wesołym wierszyku o transporcie Polaków włoskim okrętem, nie pominięto i okrzyku Stanisława Fryzego: "Żono"! "Gdzie moich trzynaście kufrów"!

Celem morskiej podróży Polaków była Wenecja, dalszą drogę przewidziano koleją przez Włochy północne, Szwajcarię i Austrię, do Krakowa. Droga morska z Poli do Wenecji trwała 48 godzin. Port był zaminowany, okręt był więc przez pola minowe pilotowany przez Polaka, kapitana Łodzi podwodnej Piestla.

Generał Haller tworzył wówczas we Francji armię polską. Uczestnikom polskiego transportu z Poli zaproponowano wstąpienie do armii generała Hallera. Lecz nasi żołnierze mieli już dość wojny - każdy z nich chciał przede wszystkim, po czteroletniej nieobecności, wrócić do domu. Odmówili. ⁴aważyło to na losach całego transportu. Przypięto mu etykietę komunistów, a przed komunistami Szwajcaria zamknęła granicę.

Wszystkich uczestników transportu polskiego wyładowano w Mediolanie, skąd częściowo ciężarówkami, częściowo piechotą, konwojowano do Sesto San Giovanni, małej miejscowości pod Mediolanem. Miasteczko było miniaturowe, ale graniczyło z olbrzymim polem lotniczym, na którym stały dwa ogromne hangary. Ongiś, na tym polu Henryk Dąbrowski ćwiczył polskie Legiony.

W tych dwóch olbrzymich hangarach pomieszczono prowizorycznie, na podściółce ze słomy, wszystkich uczestników transportu - 1358 osób.

Sesto San Giovanni miało z Mediolanem komunikację tramwajem dalekobieżnym i właśnie w Mediolanie spotkał Polaków ciekawy incydent. Spodziewając się, że pobyt w Sesto nie potrwa długo, pojechał Stanisław Fryze zaraz następnego dnia z żoną i kilku kolegami z Sesto do Mediolanu.

Stęsknieni byli wszyscy wielkomięjskich wrażeń, po czterech latach pobytu w zamkniętym porcie wojennym, więc ten "pierwszy dzień wolności" rozpoczęli zainstalowaniem się w pięknej narożnej kawiarni w centrum miasta, w pasażu Wiktora Emanuela. Nie zauważono, że przed szybami kawiarni zaczął gromadzić się coraz większy tłum Włochów, zwabionych widokiem obcych, do niedawna wrogich mundurów wojskowych. W pewnej chwili cały ten tłum wpadł do kawiarni, zdradzając niedwuznacznie krzykiem i namiętną gestykulacją nieprzyjazne zamiary. Polacy zorientowali się natychmiast, że powodem nienawiści były noszone przez nich austriackie mundury. Stanisław Fryze spostrzegł wśród napastników mundur kapitana bersagliarów, przecisnął się siłą do niego i krzyknął po włosku:

"My Polacy, nie Austriacy, wracamy z wojny do domu"!

I wtedy zmieniała się sceneria, jak różdżką czarodziejską tknięta. Kapitan bersagliarów wskoczył na stół kawiarniany i w płomiennych słowach wyraził radość, że ziemia włoska gości Polaków, którzy byli zawsze przyjaciółmi Włochów. Entuzjazm jego udzielił się wszystkim - nie było końca okrzykom: Eviva Polacchi! Eviva Italiani!

A następnego dnia pojawiło się we wszystkich dziennikach Mediolanu wezwanie, by ludność darzyła przyjaźnią przybywców w austriackich mundurach, bo to są Polacy, wracający po wojnie do kraju.

Lecz pobyt w Sesto San Giovanni przedkładał się. Nadeszła zima. Dla oficerów zbudowano osobny, drewniany barak. Małżeństwa i kobiety porzyszczano na kwaterach w miasteczku, w pokojach umeblowanych, lecz bez opału i bez pieców.

Stanisław FRYZE

z żoną Anną na kwaterze w Sesto San Giovanni
od listopada 1918 do lutego 1919

Al. Nr 21 Oświadczenie inż. Kazimierza Brąglewicz
i Jana Kadernożki, stwierdzające pobyt Stanisława Fryzego
w obozie włoskim w Sesto San Giovanni pod Mediolanem.

Toteż całe życie tych "pseudo-jeńców" koncentrowało się w baraku na lotnisku - tam gotowano /na polu, nad ogniskiem bo kuchni nie było/, tam prano i suszono bieliznę, tam obchodzono Święta Bożego Narodzenia na stołach zбитych z bierwion i przykrytych czystymi prześcieradkami!

Przed hangarem na lotnisku w Sesto

Anna Fryze przy ognisku

Monotonię pobytu w Sesto urozmaicały rzadkie odwiedziny gościnnych rodzin polskich, mieszkających stałe w Mediolanie, jak Rajkiewiczów /Stanisław Fryze z żoną i kilku kolegami spędził u nich wieczór Sylwestrowy/ oraz dyrektora Banca Commerciale Italiana Toeplitza, którego żoną była nasza wspaniała artystka, Jadwiga Mrozowska.

1919 Dopiero w lutym 1919 roku rząd włoski wysłał do Krakowa pusty pociąg po włoskich jeńców minionej wojny.

Poseł polski we Włoszech Jan Zamorski oraz w/w dyrektor banku Toeplitz, wystarali się o pozwolenie odesłania tym pociągiem do Krakowa 50-ciu najstarszych żołnierzy, 50-ciu oficerów oraz 8-miu kobiet.

Pod barak na lotnisku w Sesto San Giovanni zajechały znowu auta ciężarowe, konwojowane przez włoskich żołnierzy.

Załadowano pakunki i wyznaczonych do wyjazdu ludzi i pod konwojem odesłano tych wybrańców losu do Mediolanu, a stąd pociągiem do Krakowa.

Droga prowadziła przez zburzone mosty na Piavie, przez kraj leżący w gruzach. Tak dojechał transport do Gorycji.

I tu nowy, nieprzewidziany postój. Okazało się bowiem, że cały bagaż repatriantów, tak starannie konwojowany

pod dowództwem samego colonello, nie dojechał do Gorycji!

Wysłano więc jednego z polskich oficerów - naturalnie pod konwojem - z powrotem do Mediolanu, w poszukiwaniu

rzeczy. Przywiózł je po trzech dniach. Na czas oczekiwa-

nia zakwaterowano uczestników transportu: mężczyzn w Kasy- nie oficerskim, a kobiety w puściuteńkim, olbrzymim szpi-

talu. Były to bowiem jedyne dwa całe budynki wśród ruin Gorycji.

lutego 1919 Stanisław Fryze wrócił z towarzyszami i żoną przez Wiedeń do Krakowa, a stąd już we dwoje do Lwowa.

Już w czasie pobytu w Sesto San Giovanni przeczytali w jednym ze szwajcarskich dzienników, że "Lwów broniony jest przez dzieci i kobiety". Dlaczego i przeciw komu - nie wiedzieli. Teraz dopiero powiedziano im w Krakowie, że we wschodniej Galicji są walki polsko-ukraińskie, że z podróżą do Lwowa należy się spieszyć, bo jedyna linia kolejowa przez Gródek Jagielloński może być lada dzień przerwana. Zdążyli jednak. Linia nie została przerwana. Wrócili do Lwowa, gdzie Stanisław Fryze został mianowany komendantem warsztatów elektrotechnicznych.

Al. Nr 22. KARTA EWEDENCYJNA, własnoręcznie przez Stanisława Fryzego wypełniona, z podpisem dowódcy DOG

grudzień 1919 Lwów /nieczyt./ z dnia 12.XII.1919.

Z powodu zlikwidowania warsztatów elektrotechnicznych, Stanisław Fryze zostaje odkomenderowany do warsztatów samochodowych DOG Lwów.

Al. Nr 23. POCHWALNE UZNANIE. Pismo DOG Lwów Komenda czerwiec 1920 elektrotechniczna. Dnia 1 kwietnia 1920r.

Podp. Referat elektrotechniczny inż. Podsoński mjr.

Al. Nr 24. LEGITYMACJA DOWÓDZTWA WOJSK AUTOMOBILOWYCH Nr 37 maj 1920 z dnia 27 maja 1920.

Podp. Inż. Rudniewski kpt.

Al. Nr 25. LEGITYMACJA DOWÓDZTWA WOJSK AUTOMOBILOWYCH Nr XXV wrzecie 1920 z dnia 9 czerwca 1920.

Podp. Bukowski mjr.

Nastąpił pokój i życie we Lwowie wróciło do normy. Stanisław Fryze wrócił po raz trzeci na swoją nauczycielską placówkę w Państwowej Szkole Przemysłowej - teraz już jako inżynier elektryk.

czerwiec 1919 W r. 1919 Stanisław Fryze został przyjęty na członka zwyczajnego Polskiego Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie, z ważnością od dnia 1 stycznia 1919 roku.
Al. Nr 26. PISMO WYDZIAŁU GŁÓWNEGO Polskiego Towarzystwa Politechnicznego L.285 z dnia 4 czerwca 1919 roku.
Podp. Prezes Stanisław Rybicki
Sekretarz /podpis nieczytelny/

lipiec 1920 Od wschodu nadciąga nowa wojna - z sowiecką Rosją. Stanisław Fryze nie bierze w niej udziału - mianowany jest komendantem Warsztatów samochodowych DOG we Lwowie.

marzec 1921 W marcu 1921 roku zostaje jednak na skutek wniosku reklamacyjnego Szkoły Przemysłowej we Lwowie zwolniony i zaliczony do rezerwy armii, wobec czego obejmuje z powrotem swoje stanowisko jako nauczyciel Szkoły Przemysłowej.

Al. Nr 27. Książeczka Stanu Służby Oficerskiej
Nr ewid. 1868

Podp. Meyer Major, komendant Kadry 8 Dywizjonu Samochodowego

Al. Nr 28. POCHWAJNE UZNANIE: Pismo Dowództwa Wojsk Automobilowych Okręgu Generalnego Lwowskiego
Lwów, dnia 1. kwietnia 1921 r.

Podp. Inż. Rudniewski Dowódca Wojsk Automobilowych OG
Lwów.

Stanisław Fryze z Gronem nauczycielskim i uczniami
Państwowej Szkoły Przemysłowej we Iwowie w r. 1920
siedzi w mundurze W.P. 6-ty od lewej

Poniższe zdjęcie Stanisława Fryzego przedstawia ciekawe zestawienie:

podporucznik Wojska Polskiego w mundurze austriackiej marynarki wojennej - zima i data 20 sierpnia 1920.

ZDJĘCIE KARTY IDENTYCZNOŚCI

Zapiski urzędowe:

KARTA IDENTYCZNOŚCI

Nr. _____

Stopień *Podpor. Inżynier*

Imię i nazwisko *Stanisław Fryze*

Przydział służbowy *Komendant Warsztatów samochod. D.O.S. w Lwowie*

Rok urodzenia *1885*

Religia *rzymsko-katol.*

20 sierpnia 1920

Stanisław Fryze p.j.m.

1098. 50.000. 20. Druk. DOG. Lwów. C.S.

Podpisujący (dowódca) *J. Jędrzejewski*

Stanisław FRYZE

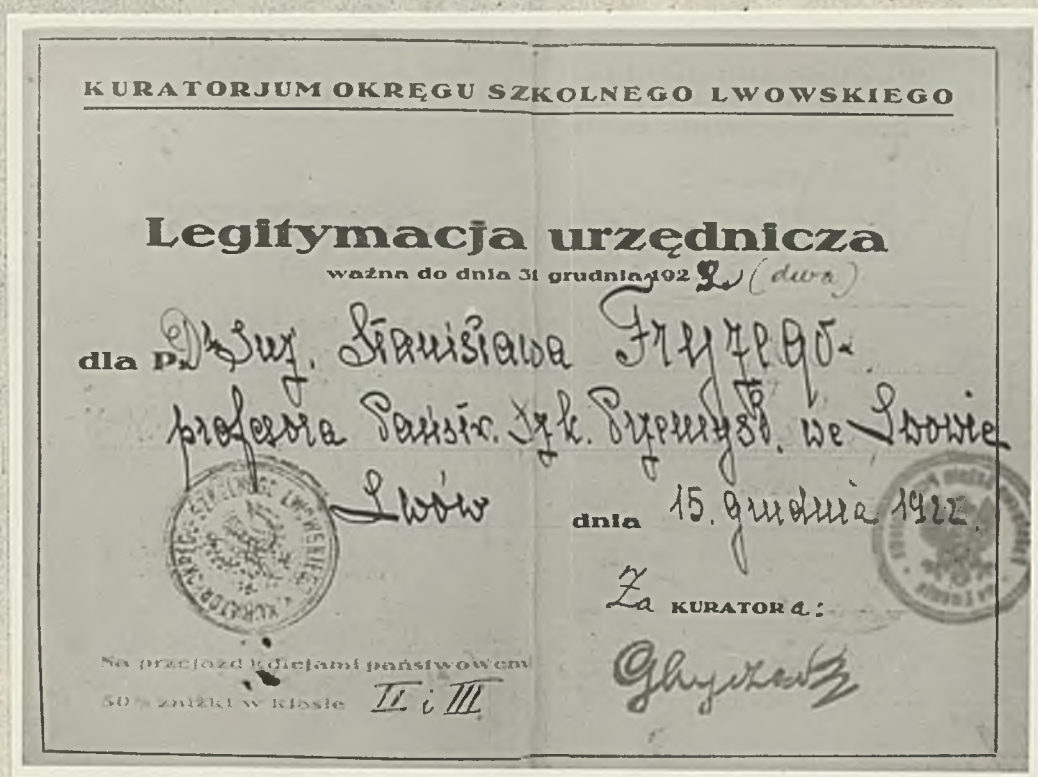
Komendant warsztatów samochodowych 1920.

Zdjęcie wewnętrznych stron Legitymacji

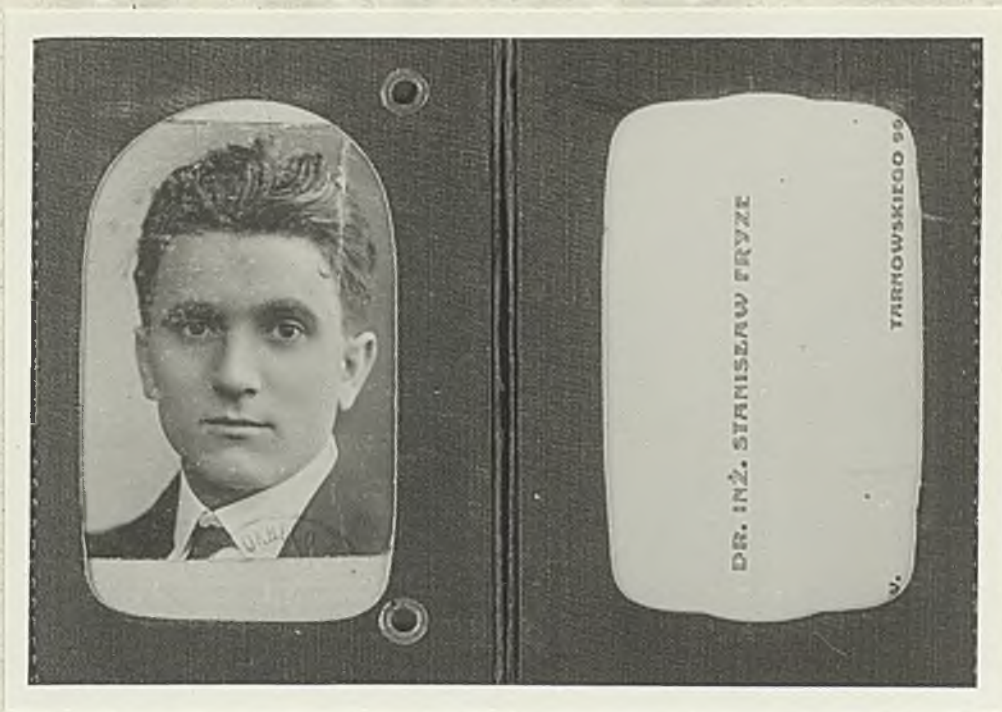

Legitymacja urzędnicza

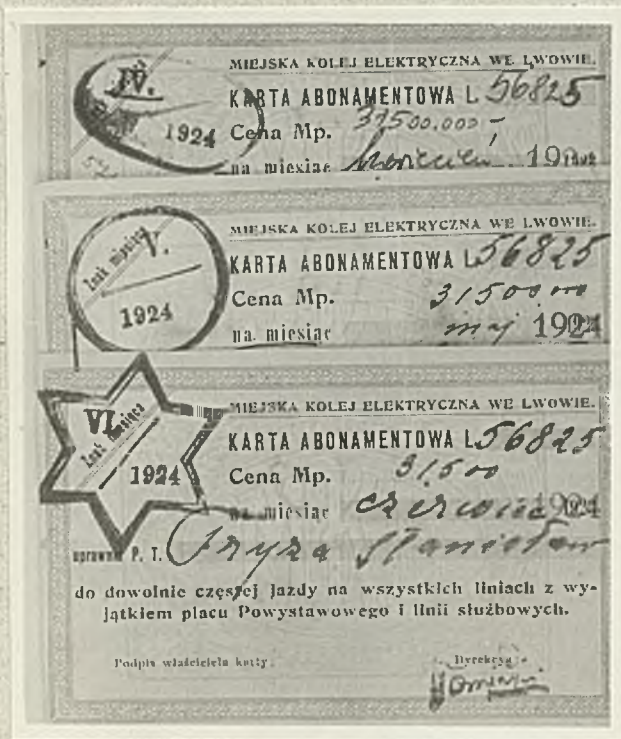
Kuratorium Okręgu Szkolnego Lwowskiego
 dla P.Dr Inż. Stanisława Fryzego
 profesora Państw. Szk. Przemysł. we Lwowie

Zdjęcie LEGITYMACJI i Kart abonamentowych wydanych
przez MIEJSKĄ KOLEJ ELEKTRYCZNĄ we Lwowie

Karta abonamentowa L. 56825
Miejska Kolej Elektryczna we Lwowie 1924

Cena Mp. 31 500 000,-
kwiecień 1924r.

Cena Mp. 31 500 000,-
maj 1924

Cena Mp. 31 500,-
czerwiec 1924

Stanisław Fryze rozpoczął równocześnie z powrotem do pracy zawodowej, pracą naukową. Skończyły się wojny, jest w domu, może nareszcie poświęcić się niepodzielnie pasjonującym go zawsze zagadnieniom z dziedziny elektrotechniki.

Życie rodzinne układa się szczęśliwie.

Są małżeństwem bezdzietnym, lecz może właśnie dlatego spotyka u żony nie tylko zrozumienie dla swych prac, a i pomoc. Przez wszystkie lata wspólnego życia /a było ich 48/ tylko żona przygotowywała jego prace do druku, sporządzała maszynopisy, przeprowadzała korekty, dopilnowywała wydawnictw.

Stanisław Fryze miał umysł niesłychanie krytyczny - nie przyjmował i nie przyswajał sobie żadnej teorii, dopóki własnym, dociekliwym badaniem nie przekonał się o jej słuszności.

Tak właśnie powstała jego praca p.t.

NOWA TEORIA OGÓLNEGO OBWODU ELEKTRYCZNEGO
vide BIOGRAFIA Część druga, poz. 6. Al. Nr XVIII.
w dziale WYWIADY z dziennikarzami.

Pracę nad tą teorią rozpoczął jeszcze przed otrzymaniem dyplomu inżynierskiego i poświęcił jej kilka lat.

Gdy rękopis jej był już ukończony, dowiedział się od jednego z profesorów, że zagadnienie to jest już opracowane przez J.L.La Cour'a, profesora Politechniki w Karlsruhe, tylko pod innym tytułem.

Stanisław Fryze wcale tej pracy nie znał - nie wiedział o jej istnieniu. Po mozolnych poszukiwaniach w bibliotekach i księgarniach, znalazł ją wreszcie w jednym z antykwariatów w Wiedniu. Była to rozprawa habilitacyjna J.L.La Cour'a pt. "Leerlauf und Kurzschluss-Versuch in Theorie und Praxis".

Przestudiowawszy rozprawę J.L. La Cour'a, Stanisław Fryze znalazł w niej zasadniczy błąd w teoretycznych założeniach, powtarzanych przez 25 lat!. Podał więc krytyce rozprawę La Cour'a i w swej pracy

NOWA TEORIA OGÓLNEGO OBWODU ELEKTRYCZNEGO

przedstawił własne, poprawne rozwiązanie problemu.

Opracował go przy zastosowaniu ulepszonej przez siebie metody symbolicznej, nad którą pracował już od roku 1916, a więc również przed uzyskaniem dyplomu inżyniera.

Metoda symboliczna nie była wówczas wprowadzona na wykładach politechnicznych, toteż jej zastosowanie w powyżej wymienionej pracy, było pionierską działalnością

Stanisława Fryzego. NOWA TEORIA OGÓLNEGO OBWODU

ELEKTRYCZNEGO jest to ogólna teoria wszystkich obwodów elektrycznych o sinusoidalnych przebiegach prądów i napięć w stanach ustalonych z nowym podziałem według ilości regulowanych parametrów /zmiennych niezależnych/, co ma zasadniczy wpływ na wzajemne związki między prądami a napięciami różnych elementów tych obwodów. W pracy tej okazał autor ważny wpływ stanów jałowych i zwarcia na ukształtowanie wzorów, określających te związki.

Problem rozwiązał więc bardziej ogólnie od La Cour'a, przez dopuszczenie więcej aniżeli jednej impedancji.

- naj 1922 Pracę NOWA TEORIA OGÓLNEGO OBWODU ELEKTRYCZNEGO przedłożył Stanisław Fryze w Rektoracie Politechniki Lwowskiej wraz z podaniem o dopuszczenie na jej podstawie do egzaminu doktorskiego.
- 20.V.1922 Al. Nr 29 Podanie do Rektoratu Politechniki Lwowskiej z alegatami
- 7.VI.1922 Al. Nr 30 Opinia o w/w pracy prof. Dzieślewskiego i prof. dr Maksymiliana Hubera dn. 7.V.1922
- 11.VI.1922 Al. Nr 31 Ogłoszenie o terminie rygorozum
- 11.VI.1923 Al. Nr 32 Protokół egzaminu ścisłego z dnia 11.VI.1923
- Skład Komisji Egzaminacyjnej:
Przewodniczący Prof. dr Antoni Łomnicki, dziekan W. Mech.
Referenci: Prof. Roman Dzieślewski
Prof. dr Maksymilian Huber
Egzaminatorzy: Prof. dr Kazimierz Idaszewski
Prof. Gabriel Sokolnicki
- Egzamin ścisły /rygorozum doktorskie/ zdał kandydat z odznaczeniem.
- 4.VII.1923 Al. Nr 33 Zaświadczenie Rektoratu Politechniki Lwowskiej o zdany przez Stanisława Fryzego doktoracie L.2372/23 z dnia 14.VII.1923.
- 4.XII.1923 Al. Nr 34 Zawiadomienie Stanisława Fryzego o promocji L.315/23.
- 12.I.1924 Al. Nr 35 Uwiadomienie o promocji inż. Stanisława Fryzego, która odbędzie się dnia 12 stycznia 1924r. L.134 Rada Wydziału Mechanicznego.
- Podp. Rektor Fabiański
Promotor Dr Ludwik Eberman
Dziekan Prof. inż. Edward Tadeusz Geisler
- Al. Nr 36 Przemówienie Prof. Romana Dzieślewskiego /rękopis, Podczas promocji Stanisława Fryzego.
- 12.I.1924 Al. Nr 37 DYPLÓM DOKTORA NAUK TECHNICZNYCH nadany Stanisławowi Fryzemu przez Politechnikę Lwowską L.134/24 dnia 12 stycznia 1924 roku.
- Rektor Prof. inż. Julian Fabiański

Dziekan Prof.inż. Edward Tadeusz Geisler
Promotor Prof.dr Ludwik Eberman

- marzec 1924 Pierwszą publikacją Stanisława Fryzego była rozprawa pt.
W SPRAWIE METODY OBLICZANIA OBWODÓW NA ZASADZIE NAKŁADANIA
STANÓW RÓWNOWAGI /Dufrene'a/, drukowana
w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1924/ Zesz. 6.
- czerwiec
i lipiec 1924 W tym samym roku opublikował swoją pracę doktorską pt.
NOWA TEORIA OGÓLNEGO OBWODU ELEKTRYCZNEGO, również
w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1924/ Zesz. 11, 12 i 13.
- czerwiec 1924 Wersję niemiecką NOWEJ TEORII OGÓLNEGO OBWODU ELEKTRYCZ-
NEGO pt. NEUE THEORIE DES ALLGEMEINEN STROMKREISES druko-
wał w niemieckim czasopiśmie, wychodzącym w Berlinie
Elektrotechnische Zeitschrift E T Z /1924/ Zesz. 26.
- wrzesień 1924 Jako czwartą w tym samym roku opublikował pracę pt.
i październik NOWE DROGI W ELEKTROTECHNICE
Przegląd Elektrotechniczny /1924/ Zesz. 18, 19 i 20.
- czerwiec
lipiec 1925 Zaraz w roku następnym drukował Stanisław Fryze pracę
sierpień pt. STRZAŁKI KIERUNKOWE W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH
w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1925/ Zesz. 12, 13, 14, 15
- czerwiec 1925 oraz rozprawę w języku francuskim pt.
SUR LE CALCUL DES COURANTS CIRCULANT DANS LES DIVERSES
BRANCHES D'UN RESEAU DE CONDUCTEURS
w Revue generale de l'electricite RGE /1925/
Jest to wersja fransucka pracy Stanisława Fryzego pod
zmienionym tytułem:
NOWA TEORIA OBLICZANIA OBWODÓW W GAŁĘZIACH RÓWNOLEGŁYCH
nie drukowana po polsku, ale zachowana w polskim rękopi-
sie. W maszynopisie natomiast zachowała się wersja fran-
cuska tej pracy pt.
NOUVELLE METHODE DU CALCUL DES CIRCUITS AUX BRANCHES
PARALLELES.

1925 W samym roku 1925 powstał rękopis pracy niemieckiej pt. DER ALLGEMEINE STROMKREIS VON J.L.LA COUR KRITISCHE BETRACHTUNG /drukowany w Elektrotechnik und Maschinenbau dopiero w dwa lata później. 1927 Zesz. 7/.

Są to prawdziwie wartościowe prace teoretyczne, w których Stanisław Fryze przedstawia własne, oryginalne rozwiązania wielu trudnych zagadnień elektrotechnicznych.

Z innowacji naukowych na szczególną uwagę zasługują dwie: NOWE DROGI W ELEKTROTECHNICE P.E. Warszawa /1924/, oraz STRZAŁKI KIERUNKOWE W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH P.E. /1925/.

W pracy NOWE DROGI W ELEKTROTECHNICE okazał autor nowe sposoby podejścia do teorii różnych obwodów prądu zmiennego, ze szczególnym uwzględnieniem wykresów kołowych.

Wprowadzenie do teorii obwodów prądu stałego i zmiennego własnego, jednolitego systemu strzałkowania napięć i prądów uskutečnił autor w pracy STRZAŁKI KIERUNKOWE W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH P.E. /1925/.

Wyjaśnił znaczenie strzałek sił elektromotorycznych i prądu elektrycznego, wprowadził strzałki napięć oraz okazał, że do jednoznacznego określenia wielkości E, J, U , konieczne jest ustalenie zwrotu tych skalarów, co najdogodniej jest uskutečnić za pomocą strzałek, używanych w schematach obwodów. W dalszych rozważaniach okazał autor ogólny system strzałkowania SEM-czynnych prądów i napięć w obwodach prądów stałych i zmiennych, ilustrując za pomocą licznych przykładów znaczne korzyści teoretyczne i praktyczne wprowadzenia tego systemu.

Działalność naukowa Stanisława Fryzego i publikowane przez niego prace, zwróciły uwagę Senatowi Politechniki Lwowskiej. W niespełna dwa lata po jego doktoracie, w październiku 1925 roku, zostaje powołany na Katedrę Elektrotechniki

Ogólnej Politechniki Lwowskiej w charakterze profesora nadzwyczajnego na Wydziale Mechanicznym.

17.X. 1925

Al.Nr 38. DEKRET MIANOWANIA Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Departament Nauki i Szkół Wyższych Nr 11305-IV/25 z dnia 17 października 1925 roku. Podp. Minister WRiOP Stanisław Grabski.

7.XI.1925

Al.Nr 39. PISMO REKTORATU POLITECHNIKI LWOWSKIEJ L.4498/25 z dnia 9 listopada 1925 roku w sprawie nominacji Stanisława Fryzego na profesora nadzwyczajnego Politechniki Lwowskiej. Podp. Rektor Łopuszański.

19.XII.1925

Urząd Wojewódzki Lwowski Okręgowa Dyrekcja Robót Publicznych mianował Stanisława Fryzego na okres r.1926-1928 członkiem Komisji dla egzaminów, dla cywilnych inżynierów elektrotechniki, w charakterze egzaminatora.

Al. Nr 40. PISMO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO LWOWSKIEGO L. I-7600 z dnia 19 grudnia 1925 r.

Mianowanie i skład Komisji.

Podpisał Wojewoda Garapich.

Równocześnie z mianowaniem na stanowisko profesora Politechniki Lwowskiej, otrzymał Stanisław Fryze zwolnienie ze stanowiska nauczyciela Państwowej Szkoły Przemysłowej.

8.I.1926

Al.Nr 41. DEKRET ZWOLNIENIA z dniem 30 września 1925r. przez Ministerstwo WRiOP Departament Szkolnictwa Zawodowego Nr 22944/25.III.A. z dnia 8 stycznia 1926 roku.

Al.Nr 42. Rękopis POŻEGNALNEGO PRZEMÓWIENIA Stanisława Fryzego do uczniów i kolegów Państwowej Szkoły Przemysłowej Pierwsze lata pracy pedagogicznej na Politechnice Lwowskiej zbiegają się u Stanisława Fryzego z dalszymi latami ożywionej twórczości naukowej.

Prace swe publikował w językach:

polskim, niemieckim i francuskim.

1/ w Przeglądzie Elektrotechnicznym

/organ Stowarzyszenia Elektryków Polskich w Warszawie/

2/ w Czasopiśmie Technicznym

/organ Ministerstwa Robót Publicznych i Polskiego
Towarzystwa Politechnicznego we Lwowie/

3/ w Elektrotechnische Zeitschrift E T Z

Zentralblatt für Elektrotechnik

/organ des Elektrotechnischen Vereins seit 1880
und des Verbandes Deutscher Elektrotechniker seit
1894 Berlin/

4/ w Elektrotechnik und Maschinenbau E u M

Zeitschrift des Elektrotechnischen Vereins Wien

5/ w Revue Generale de l'Electricite R G E

/organ de l'union des syndicats de l'electricite Paris/

6/ w Institut National Roumain pour l'Etude et l'Amenagement
et de l'Utilisation des sources d'energie
Bucarest - Roumanie.

7/ w Zeszytach Naukowych Politechniki Śląskiej ELEKTRYKA
Wydawnictwo Naukowe Kraków.

Al. Nr 43. SPIS PUBLIKOWANYCH PRAC NAUKOWYCH

Prof.dr inż. Stanisława Fryzego.

8/ w Wydawnictwach KOMISJI WYDAWNICZEJ Towarzystwa
Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Lwowskiej

opublikowany został obszerny Podręcznik dla Szkół

Wyższych pt. ELEKTROTECHNIKA OGÓLNA w formie litogra-
ficznego skryptu.

Tomy tego podręcznika wychodziły w latach 1926 do 1934/
i obejmują 2445 stron z 2498 rysunkami.

rok 1927

Po wydaniu I-go tomu i pierwszej części tomu II-go w/w
Podręcznika Stanisława Fryzego, wypowiada się o jego war-
tości "Życie Techniczne", organ Stowarzyszenia Asystentów
oraz Związków i Kół Naukowych Studentów Politechniki
Lwowskiej w nr 4 Rok VI. /1927/ następująco:

"Skrypt ten, opracowany osobiście przez prof. Fryzego cechuje właściwa mu jasność wykładu, ścisłość w definicjach /rozróżnianie definicji matematycznych i fizykalnych, ścisłe rozgraniczenie pojęć i wreszcie co najważniejsze, jak najdalej posunięty krytycyzm, zaprawiający czytelnika do analizowania i przemyślenia każdego wzoru czy prawidła, przed uznaniem jego stosowności".

vide BIOGRAFIA Część druga, poz. 6 Al. Nr I.

w dziale WYWIADY z dziennikarzami i adnotacje w prasie.

ELEKTROTECHNIKA OGÓLNA składa się z następujących tomów:

rok 1926	Tom I	Elektryczność i magnetyzm	stron rysunków	
		Cz.1. Elektryczność	210	135
		Cz.2. Magnetyzm	176	154
	Tom II	Prądy stałe		
rok 1927		Cz.1. Teoria prądów stałych	336	369
rok 1930		Cz.2. Działania prądów stałych	707	796
	Tom III	Prądy zmienne		
rok 1933		Cz.1. Ogólne rozważania	384	373
rok 1934		Cz.2. Prądy sinusoidalne	632	671
		Razem:	2445	2498

Stanisław Fryze pisze o powstaniu podręcznika

ELEKTROTECHNIKA OGÓLNA w "Liście", /załączonym do spuścizny rękopiśmiennej Działu III-go, w teczce nie numerowanej, dołączonej do Teczki 160/:

"Aby ułatwić pracę studentom rozpocząłem już w roku 1926 opracowanie podręcznika pt. ELEKTROTECHNIKA OGÓLNA /vide Komentarz do spuścizny rękopiśmiennej Prof.dr inż. Stanisława Fryzego str. 16/.

Podręcznik powyższy kosztował mnie niesłychanie wiele trudów i zawiera mnóstwo nowych, nieznanych dotąd tez, wzorów, uproszczeń dotychczasowych metod analizy lub obliczeń. Pewne rozdziały lub ustępy stanowią poważne i oryginalne rozprawy naukowe, dotąd z braku pomocy nie

ogłoszone drukiem".

Autor użył terminu "z braku pomocy nie ogłoszone drukiem".

Należy to rozumieć w najściślejszym tego słowa znaczeniu.

Prof. Stanisław Fryze miał w swojej Katedrze Elektrotechniki Ogólnej na Politechnice Lwowskiej tylko jednego asystenta i jednego laboranta!

Drugiego asystenta w Katedrze musiał opłacać sam, z własnych poborów.

rok 1931/32 Al.Nr 44 KWESTIONARIUSZ w sprawie pomocy koleżeńskiej dla kolegów bezrobotnych z dnia 27.XI.1932.

Podp. S. Fryze.

Prof.dr inż. Stanisław FRYZE
z zespołem pracowników Katedry Elektrotechniki Ogólnej
Politechniki Lwowskiej
w roku akademickim 1931/32

od lewej:

Aleksander Kaszuba - starszy laborant
obecnie instruktor Katedry Podstaw Elektrotechniki
Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Mgr inż. Rudolf Pończa - starszy asystent
obecnie Dyrektor Urzędu Górniczego do Badań Kontrol-
nych Urządzeń Energo-mechanicznych w Katowicach

Prof.dr inż. Stanisław Fryze

Dr inż. Izaak Rosenzweig - docent
zginął we Lwowie podczas okupacji niemieckiej w r.
1941

Mgr inż. Maurycy Hüttner - starszy asystent
obecnie Główny Specjalista Lamp Oświetleniowych
w Zakładach Wytwórczych im. Róży Luksemburg
w Warszawie.

rok 1928 W roku 1928 zorganizowała Politechnika Lwowska wycieczkę naukową studentów do Szwecji, pod kierownictwem profesorów: Hauswalda, Idaszewskiego i Fryzego wraz z asystentami. Podczas trzytygodniowego pobytu zwiedzono: Kopenhagę, Malmö, Göteborg, Tröllhåten z największą Elektrownią wodną Szwecji, Västerås, Ludvika, Stockholm, Norrköping, Eskilstuna, Finspong i Trölleborg. W powrotnej drodze przez Niemcy zatrzymano się w Sassnitz i Berlinie, a na Węgrzech zwiedzono Budepest. Al.Nr 45 Rachunek z wycieczki do Szwecji.

rok 1929 Inną dziedziną, w której Stanisław Fryze wypowiadał się słowem i drukiem, był przemysł elektryfikacyjny Polski. W Czasopiśmie Technicznym /1920 zesz.21/ ukazały się artykuły kilku profesorów Politechniki Lwowskiej, łącznie z artykułem Stanisława Fryzego, polemizujących na temat udzielenia rządowej koncesji na elektryfikację Polski firmie W.A. Harriman et Co. W dyskusji wzięli udział: Prof. Gabriel Sokolnicki, prof. dr Kazimierz Idaszewski, inż. Maurycy Altenberg oraz prof. dr Stanisław Fryze. Włączyli się oni wszyscy w wielką polemikę, prowadzoną na łamach prasy w całej Polsce - bo mimo zasadniczej korzyści, jaką była elektryfikacja kraju, przeważała negatywna ocena faktu uzależnienia Polski od obcego kapitału. Sprawa "koncesji Harrimana" upadła.

Stanisław Fryze starał się zawsze o to, by jak najbardziej uprzystępnąć studentom naukę. To też słuchacze wyrażali się o sposobie wykładania Stanisława Fryzego z uznaniem: Mówił głośno, wyraźnie, podkreślając dobitnie intonacją głosu wiadomości najważniejsze do zapamiętania, ale oprócz tego umiał w sposób godny uznania zabawić słuchaczy porównaniami i nawet pobudzić ich do śmiechu, naginając sztywne szczegóły naukowe tak, że udawało mu się zahaczyć je o pamięć studenta i trwale w niej wyryć.

Dlatego tak łatwo umiał zjednywać zwolenników propagowanej przez siebie doktryny /np. Strzałki kierunkowe i i./. Czasem bowiem trzeba czegoś więcej aniżeli jedynie wiedzy, aby zdobyć posłuch i umieć go utrzymać.

Na wykłady inauguracyjne wybierał Stanisław Fryze też tematykę, interesującą młodzież innych Wydziałów, nie tylko elektryków np. wykład inauguracyjny w roku 1929 pt.

roki 1929 SZLAKIEM ROZWOJU ELEKTROTECHNIKI rozszedł się jako odbitka z Czasopisma Technicznego /1929 zesz. 20 i 22/ w kilkuset egzemplarzach.

roki 1930 Wprowadzając w wykładach metodą symboliczną, wydał w r. 1930 nakładem Komisji Wydawniczej Towarzystwa Bratniej Pomocy Studentów Politechniki Lwowskiej

TABLICE WARTOŚCI FUNKCJI TRYGNOMETRYCZNYCH $0 - 360^{\circ}$.

Opatrzył je wstępem, w którym w formie *O b j a ś n i e - n i a* zalecił ich użyteczność, a dla lepszego przyswojenia sobie metody symbolicznej i operowania nią, podał cały szereg przykładów i zadań, rozwiązując je metodą symboliczną. Metoda ta była tak dalece pionierską na Politechnice Lwowskiej, że Stanisław Fryze musiał przyrzec kolegom profesorom, że przy egzaminach dyplomowych nie będzie ani pytał ani stosował metody symbolicznej.

rok 1931

W roku tym zapoczątkowana została ściśle naukowa polemika na temat zagadnienia, które przez całą niejako twórczość naukową Stanisława Fryzego snuło się jak nić przewodnia: **M o c w o b w o d a c h e l e k t r y c z n y c h .** Pierwsza praca o tej tematyce pojawiła się drukiem w roku 1931 w "Przeglądzie Elektrotechnicznym zesz. 7 i 8 pt. **MOC RZECZYWISTA, UROJONA I POZORNA W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH O PRZEBIEGACH ODKSZTAŁCONYCH PRĄDU I NAPIĘCIA** i wywołała od razu ostrą polemikę z prof. Leonem Staniewiczem, drukowaną w "Przeglądzie Elektrotechnicznym /1931/ zesz. 9. W odpowiedzi prof. Staniewiczowi wydrukował Stanisław Fryze w zesz. 22 "Przeglądu Elektrotechnicznego /1931/ artykuł pt. **W SPRAWIE OKREŚLENIA MOCY W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH O PRZEBIEGACH ODKSZTAŁCONYCH PRĄDU I NAPIĘCIA**, na który doczekał się od prof. Staniewicza jedynie "Listu do Redakcji" "Przegląd Elektrotechniczny /1931/ zesz. 23. W liście tym komunikuje prof. Staniewicz, że "woli poczekać z ponownym zabraniem głosu, aż niemieccy elektrycy się wypowiedzą", po ogłoszeniu w "Elektrotechnische Zeitschrift" zapowiedzianego przez Stanisława Fryzego artykułu. Artykuł ten pojawił się w "Elektrotechnische Zeitschrift" pt. **WIRK BLIND UND SCHEINLEISTUNG IN ELEKTRISCHEN STROMKREISEN MIT NICHTSINUSOIDALEM VERLAUF VON STROM UND SPANNUNG /1931/** w zeszytach: 25, 26 i 29. Spotkał się on nie tylko z zainteresowaniem, ale i z pełnym uznaniem elektryków niemieckich, członków VDE /Verband Deutscher Elektriker/ - związku niemieckich elektrotechników. Prof. Fritz Ende ze Stuttgartu i prof. J. Wallot z Hochschule w Berlinie, dali temu wyraz w A E F - Ausschuss für Formeln und Einheiten.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się wśród młodzieży i cieszą się nawet do dnia dzisiejszego, barwnie i popularnie przez Stanisława Fryzego ujęte biografie sławnych wynalazców np.

TOMASZ ALVA EDISON odbitka z Przeglądu Elektrotechnicz-
rok 1931 nego /1931/ zesz. 23, czy

INDUKCJA ELEKTROMAGNETYCZNA FARADAY 'A,

Przegląd Elektrotechniczny /1931/ zesz. 24,

zachowane niestety już w nielicznych egzemplarzach.

rok 1931 W tym samym roku Stanisław Fryze został ustanowiony przez Prezesa Sądu Apelacyjnego we Lwowie biegłym sąsowym dla spraw z zakresu elektrotechniki dla okręgu Sądu Okręgowego we Lwowie.

Al.Nr 46 PISMO Prezesa Sądu Apelacyjnego

Prez: 24-354/30 z dnia 9 lutego 1930
5 Z

Podpis nieczytelny.

rok 1932 W roku 1932 zwożany został do Paryża na dzień 4 lipca Kongres Międzynarodowy Elektryków /Congres International d'Electricite CIE Paris/, na który Stanisław Fryze został zaproszony z własnym referatem. Pojechał razem z żoną, która otrzymała kartę uczestnictwa. Al. Nr 47.

Kongres ten zgromadził przedstawicieli 18 państw.

Tematy obejmowały zagadnienia z dziedziny elektrotechniki teoretycznej i praktycznej, łącznie z radiotelegrafią i magnetyzmem ziemskim, promieniami ciał radioaktywnych, promieniami kosmicznymi, budową jądra atomowego itp.

Wśród zgłoszonych referentów zwracały na siebie uwagę nazwiska najślawniejszych fizyków ówczesnej doby, między nimi i laureatów nagrody Nobla, a mianowicie:

Louis de Broglie, Maria Skłodowska-Curie, Debey, Fermi, London, Richardson, Thibaud, Schroedinger i inni.

Z Polski przybyło na Kongres około 30 osób.

Referaty z prac własnych wygłosili profesorowie:

Centnerschwer /Uniwersytet Warszawski/
Drewnowski /Politechnika Warszawska/
Dunikowski /Politechnika Warszawska/
Fryze /Politechnika Lwowska/
Smosarski /Uniwersytet Poznański/
Sokolcow /Uniwersytet Warszawski/
Staniewicz /Politechnika Warszawska/
Wertenstein i inni.

Stanisław Fryze, z żoną /w pierwszym rzędzie/
na Kongresie Międzynarodowym Elektryków w Paryżu 1932r.

Zebranie naukowe uczestników w Ratuszu

Stanisław FRYZE
Tradycyjna lampka wina
na dachu Elektrowni w Paryżu /1932/.

Referaty wygłaszane były w sali Pleyela.

Stanisław Fryze referował własną pracę pt.

DEFINITIONS GENERALES DE LA PUISSANCE ACTIVE, REACTIVE
ET APPARENTE DANS UN SYSTEME A DEUX FILS.

/MOC RZECZYWISTA, UROJONA I POZORNA W UKŁADACH

O ODKSZTAŁCONYCH PRZEBIEGACH NAPIĘCIA I PRĄDU/.

Referat ten opublikował w Institut National Roumain /1932/
Bucarest.

Referat wywołał na Kongresie wielkie zainteresowanie
elektryków, czemu dał wyraz znany elektryk niemiecki
prof. Fritz Emde ze Stuttgartu, prosząc Stanisława Fryzego
o ponowne spotkanie, celem dalszej dyskusji.

Oprócz zebrań naukowych i referatów, Kongres obejmował
szeroki wachlarz zainteresowań. Doskonale zorganizowany -
umożliwił uczestnikom zapoznanie się z całokształtem nau-
kowego, artystycznego i przemysłowego dorobku francuskiej
nauki.

Po Międzynarodowym Kongresie Elektryków w Paryżu, Stanisław
Fryze został zaproszony - w wyniku uznania - na członka
kilku zagranicznych związków elektrotechnicznych, jak:

Societe Internationale a'Electricite w Paryżu,

Institut National Roumain pour l'etude de l'amenagement
et de l'utilisation des sources d'energie w Bukareszcie

Al.Nr 48 RISMO INSTITUT NATIONAL ROUMAIN

z dnia 20 marca 1933 Bucarest.

Podp. Le President Bushila

Le Secretaire General Budeanu.

Elektrotechnischer Verein e.V. w Berlinie

Al.Nr 49 MITGLIEDSKARTE gültig für das Jahr 1934

Podp. Der Vorsitzende Bücher

Elektrotechnischer Verein w Wiedniu.

Po miesięcznym pobycie w Paryżu spędził Stanisław Fryze wraz z żoną miesiąc w południowej Francji i na francuskiej i włoskiej Rivierze - od Biarritz począwszy, przez Lourdes, Avignon, Tarascon, Marsylię, Toulon, Cannes, Antibes, Niceę, Monaco, Mentonę, udali się do Genui, po czym do Mediolanu, a stąd do Szwajcarii /laussanne, Geneve/.

Z podróży tej przywiózł Stanisław Fryze cenne dla nauki polskiej nawiązanie kontaktów z naukowcami obcych narodów, związanych wspólną dziedziną zainteresowań i tematów. Do Lwowa powrócili we wrześniu 1932 roku i równocześnie z wykładami na Politechnice, podjął Stanisław Fryze dalszą, owocną pracę naukową.

rok 1932 W roku tym wydał dwie prace:

TRANSFIGURACJA TROJKĄTA NA GWIAZDĘ Z UWZGLĘDNIENIEM
SEM-CZNYCH Przegląd Elektrotechniczny /1932/ zesz.13 i 14
oraz

WIRK-BLIND-UND SCHEINLEISTUNG IN ELEKTRISCHEN STROMKREI-
SEN MIT NICHTSINUSOIDALEM VERLAUF VON STROM UND SPANNUNG
Elektrotechnische Zeitschrift E T Z /1932/ Zesz.25, 26
i 29 /wspomniane już w polemice z prof. Staniewiczem -
vide str.41/.

Olbrzymim dziełem, któremu Stanisław Fryze poświęcił wiele lat, była pionierska praca nad jednolitym, syntetycznym ujęciem i uporządkowaniem systemu oznaczania wielkości elektrycznych i magnetycznych w obwodach prądu stałego i zmiennego.

W tym dziale nauki, uporządkowanie nomenklatury i symboliki jednostek fizykalnych i technicznych, przedstawił Stanisław Fryze wówczas dwie wartościowe publikacje:

rok 1933 JEDNOSTKI FIZYKALNE I TECHNICZNE

Przegląd Elektrotechniczny /1933/ zesz. 12, 13 i 14 oraz

rok 1934 WIELKOŚCI FIZYKALNE I ICH WYMIARY

Przegląd Elektrotechniczny /1934/ zesz. 24.

Pracę nad Jednostkami rozpoczął Stanisław Fryze już w 1925 roku. Po raz pierwszy referował je w r. 1932 w Związku Elektryków Niemieckich w Berlinie /w drodze na CIE w Paryżu/ pt. DEFINICJE WIELKOŚCI ELEKTRYCZNYCH, a drukował w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1933/ pod wyżej wymienionym tytułem. /JEDNOSTKI FIZYKALNE I TECHNICZNE/. W pracy tej usystematyzował autor główne układy jednostek elektrycznych i magnetycznych oraz wprowadził nowy podział jednostek na jednostki wymiarowe, charakteryzujące wymiar /dymensję/ i jednostki znamionowe, charakteryzujące rodzaj wielkości fizykalnej, w skład której wchodzi. Wprowadzenie do elektrotechniki jednostek znamionowych umożliwiło ujednoczenie pisowni równań fizykalnych. Do dyskusji na powyższy temat włączył się prof. Pogorzelski /1934/ w Przeglądzie Elektrotechnicznym zesz. 15 i 16, artykułem pt. Wielkości fizyczne i ich wymiary. Stanisław Fryze odpowiedział w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1934/ zesz. 24 artykułem WIELKOSC I FIZYKALNE I ICH WYMIARY, wykazując słuszność swojej teorii zjednoczenia wszystkich fizykalnych

i elektrotechnicznych układów dymensyjnych za pomocą wprowadzonych przez siebie jednostek znamionowych, w odróżnieniu od jednostek wymiarowych.

rok 1934

W wyniku dalszej pracy naukowej, publikuje Stanisław Fryze w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1934/ zesz.4,5, 6,7 i 8, pracę pt. OGÓLNA TEORIA TRANSFIGURACJI OBWODÓW ELEKTRYCZNYCH.

Autor podał w niej ogólne zasady przekształcania obwodów elektrycznych przy zachowaniu równoważności teoretycznej obwodów pierwotnych i stransfigurowanych.

Podał też pojęcie środka ciężkości układu 3-fazowego /1934/.

Innowacje wprowadzone do nauki przez Stanisława Fryzego, przedstawiające trwałe wzbogacenie elektrotechniki teoretycznej, znacznie uprościły i ułatwiły analizę obwodów elektrycznych oraz pomogły do opracowania teorii mocy czynnej, biernej i pozornej w obwodach o sinusoidalnych i niesinusoidalnych przebiegach napięć i prądów.

- rok 1934 Dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1934 roku Stanisław Fryze zostaje mianowany profesorem zwyczajnym Elektrotechniki Ogólnej na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej.
- 27.X.1934 Al.Nr 50 DEKRET MIANOWANIA PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ z dnia 27 października 1934r.
Podp. Prezydent Rzeczypospolitej J.Mościcki
Prezes Rady Ministrów Z.Kułaczkowski
Minister Wyzn.Rel.i Ośw.Publ. W. Jędrzejewicz.
- 19.XI.1934 Al.Nr 51 Określenie obowiązków z zakresu nauczania w związku z mianowaniem Stanisława Fryzego profesorem zwyczajnym. PISMO Ministra Wyzn.Rel.i Ośw.Publ.
Warszawa, Nr BP-33025/34
z dnia 19 listopada 1934 roku.
Podp. W.Jędrzejewicz.
- 1.XII.1934 Al.Nr 52 PISMO REKTORA POLITECHNIKI LWOWSKIEJ Nr 7611/34 z dnia 1.XII.1934 Lwów.
W załączeniu:
Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej i pismo Ministra WRiOP
Podp. O. Nadolski Rektor Politechniki Lwowskiej.

Stanisław Fryze wykłada:
Elektrotechnikę Ogólną i Teoretyczną dla elektryków
na Wydziale Mechanicznym
oraz
Zasady Elektrotechniki dla Wydziałów:
Chemicznego, Inżynierii i Rolniczego.

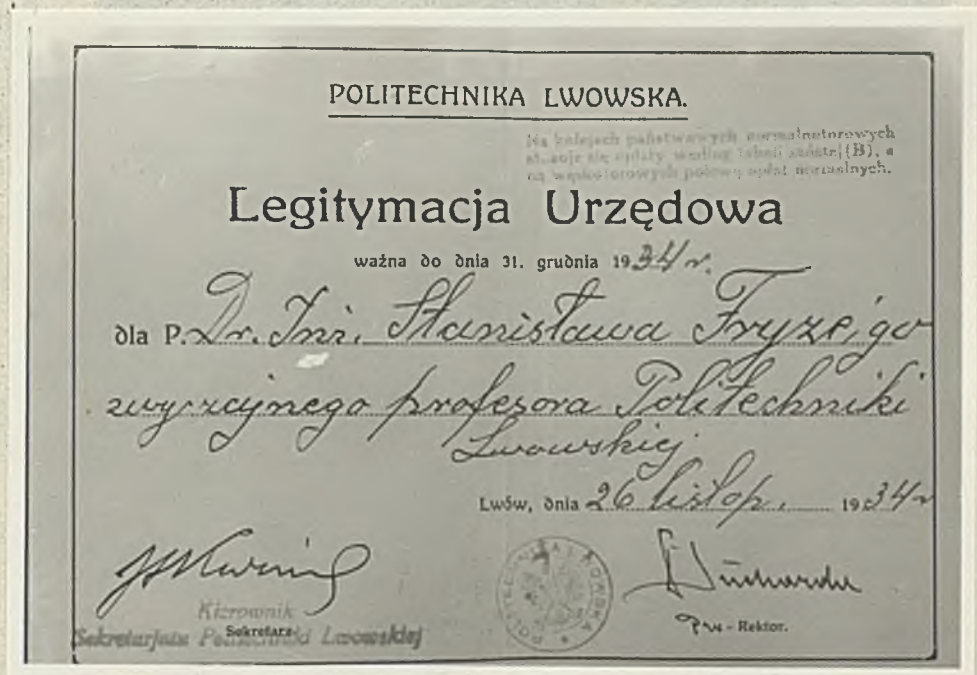
Stanisław Fryze mianowany Profesorem zwyczajnym

POLITECHNIKI LWOWSKIEJ

LEGITYMACJA URZĘDOWA

26.XI.1934

Zdjęcia wewnętrznych stron Legitymacji.

Dr inż. Stanisław FRYZE
Profesor zwyczajny Politechniki Lwowskiej
Lwów, 1935

LEGITYMACJA Nr 28/1

wydana przez POLITECHNIKĘ LWOWSKĄ

27.III.1935r.

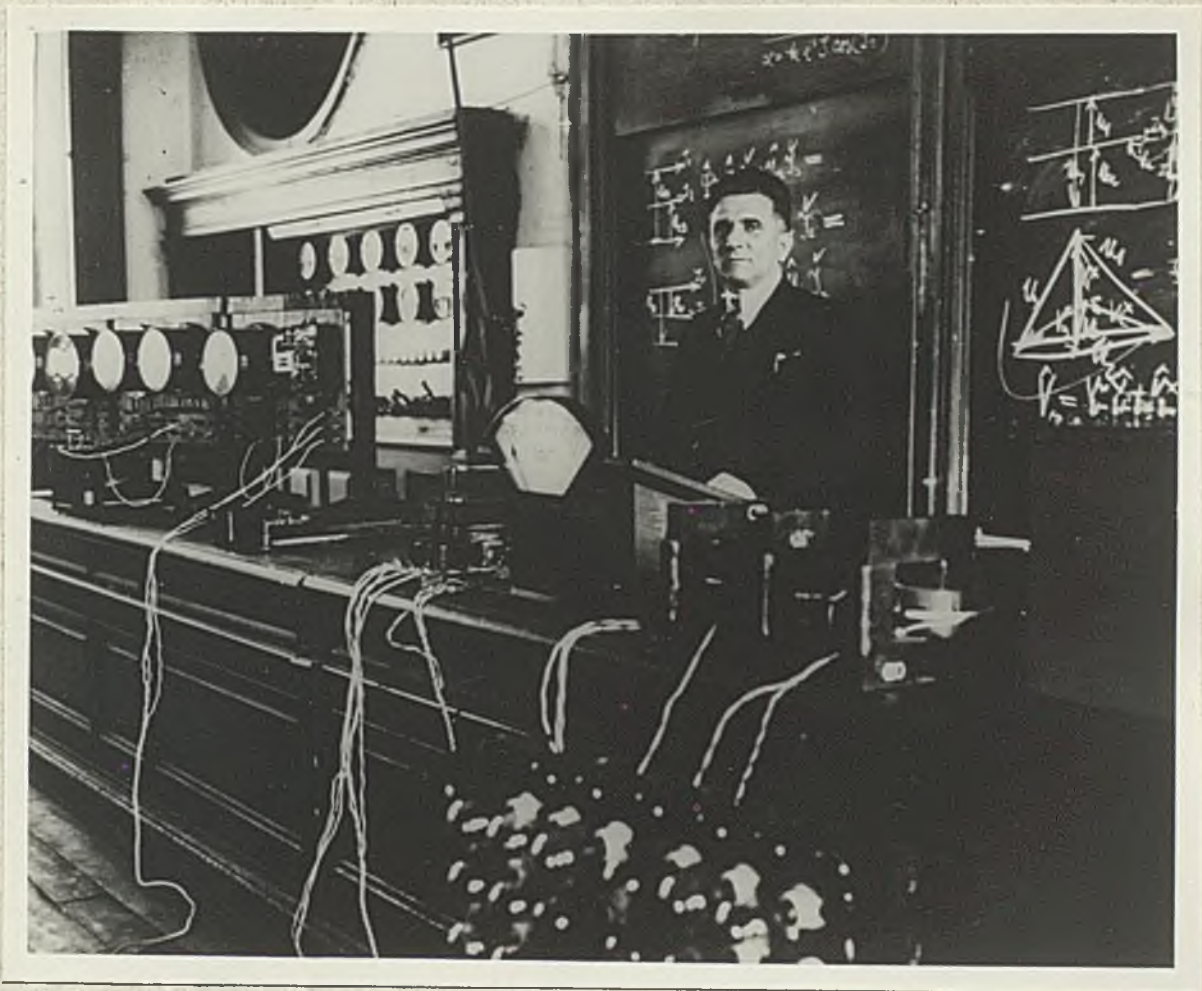
/Zdjęcie/

Dr inż. Stanisław FRYZE

Profesor zwyczajny Politechniki Lwowskiej

Podp. Rektor Nadolski

Dr inż. Stanisław FRYZE

Prof. zwyczajny Katedry Elektrotechniki Ogólnej

Politechniki Lwowskiej

Rok akademicki 1936/37

Wykład w sali IV

Prof.dr inż. Stanisław FRYZE
z zespołem pracowników Katedry Elektrotechniki Ogólnej
Politechniki Lwowskiej
rok akademicki 1936/37

od lewej:

Dr inż. Izaak Rosenzweig - docent
zginął we Lwowie podczas okupacji niemieckiej
w 1941 r.

Aleksander Kaszuba - starszy laborant
obecnie instruktor Katedry Podstaw Elektrotechniki
Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Prof.dr inż. Stanisław Fryze

Mgr inż. Ludwik Manz - starszy asystent
obecnie Główny Energetyk Zjednoczenia Górniczo-Hut-
niczego Metali Nieżelaznych w Katowicach

rok 1936 Dyskusja na temat WIELKOŚCI, JEDNOSTEK I ICH WYMIARÓW, którą Stanisław Fryze prowadził z prof. Pogorzelskim na łamach Przeglądu Elektrotechnicznego w latach 1934 i 1935 nie zakończyła sporu, który Stanisław Fryze nazywał Dyskusją dwóch poglądów naukowych.

Jeszcze w r. 1936 prof. Pogorzelski publikuje list Otwarty w 10 Zeszycie Przeglądu Elektrotechnicznego, w którym wyraża decyzję zakończenia dyskusji.

W roku 1936 - w dniach od 28 września do 2 października - odbywa się we Lwowie VIII Zjazd Fizyków Polskich.

Stanisław Fryze zaproszony jest z referatem pt.

WIELKOŚCI, JEDNOSTKI I WYMIARY FIZYKALNE.

Zachował się rękopis i maszynopis tego referatu.

Zachował się też rękopis na ten sam temat, już "pojazdowy", w którym Stanisław Fryze pisze we wstępie:

"Zarówno polemika z prof. Pogorzelskim jak też dyskusja sprawy na Zjeździe Fizyków zakończyła się w sposób zgoła niepowszedni. Prof. Pogorzelski nie raczył odczekać zapowiedzianych przeze mnie w Przeglądzie Elektrotechnicznym /1935/ Nr 24 dalszych publikacji, wyjaśniających sporne punkty, lecz w Liście Otwartym, ogłoszonym w P.E. /1936/ zesz. 10 str. 409 oświadczył krótko, że dalszą polemikę ze mną w sprawie wielkości fizykalnych uważa za zbyteczną! Na Zjeździe Fizyków zaś zabrał głos tylko dr. Maksymilian Wolfke, prof. Politechniki Warszawskiej i /nazwisko nieczytelne/, który powiedział, że fizycy mają inne zmartwienia, jak dyskutowanie sprawy, czy poprawną względnie niepoprawną jest np. relacja $\text{dyna} = \text{om g sek}^{-1}$ bo znak "=" ma trzy znaczenia. Bliższych objaśnień tych "znaczeń" niestety nie podał, a może uważał wyjaśnienie to za zbyteczne, wobec następują-

cego kapitalnego oświadczenia prof. Wolfke'go:

"Jak w znanym utworze Cervantesa DON KICHOT wyszukiwał sobie urojonych wrogów i z nimi walczył, tak prof. Fryze wyszukuje sobie urojone sprzeczności w nauce o wielkościach i jednostkach fizykalnych i też z nimi walczy".

Kapitalnym nazwałem orzeczenie to z dwóch powodów:

1/ jeśli bowiem rzeczywiście nie ma żadnych sprzeczności w obecnej nauce o wielkościach i jednostkach fizykalnych, to powyższe orzeczenie prof. Wolfkego znakomicie charakteryzuje moją umysłową mentalność naukową, jeśli zaś są sprzeczności, to znakomicie charakteryzuje mentalność naukową prof. Wolfkego;

2/bo nie wątpię, że analogicznie jak na Don Kichocie skończył się tzw. ciąg "Ksiąg rycerskich", pełnych nieprawdziwych i niedorzecznych wymysłów, tak na mnie skończy się ciąg "Ksiąg naukowych" o wielkościach i jednostkach fizykalnych, też pełnych nieprawdziwych i niedorzecznych wymysłów".

/vide Załącznik Nr 5 str.3/.

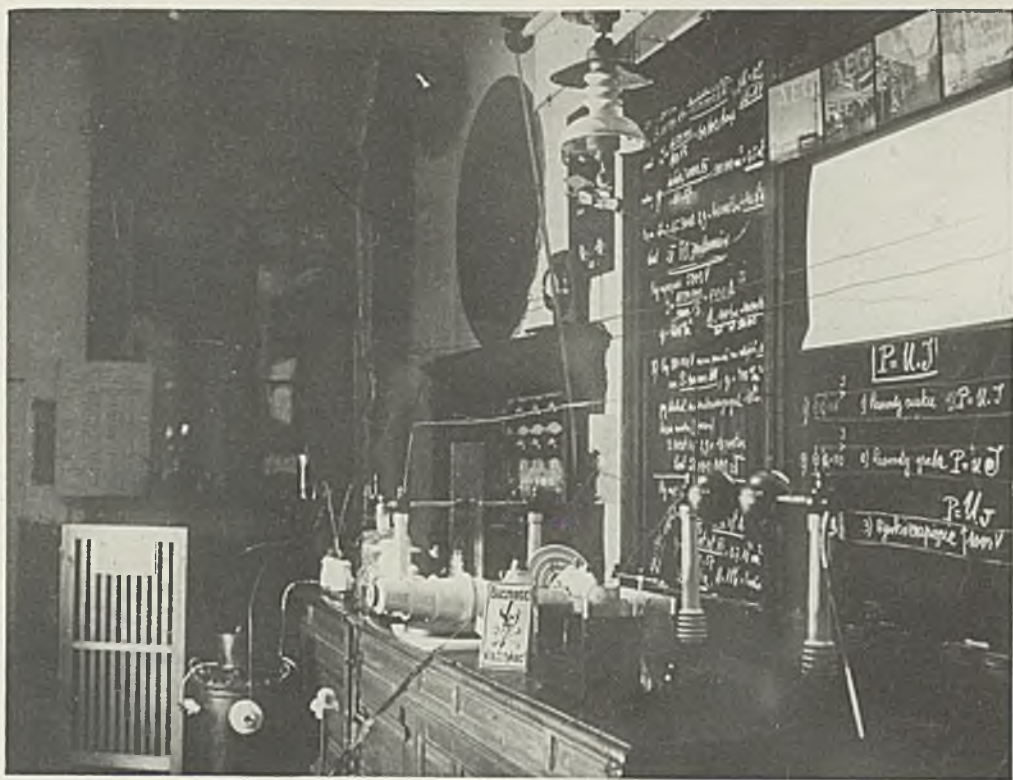
Oprócz profesorskich wykładów dla studentów Politechniki, wygłaszał Stanisław Fryze specjalne wykłady popularne dla słuchaczy spoza Politechniki - dla dorosłych i na życzenie Kuratorium Okręgu Szkolnego dla młodzieży szkół średnich. Cieszyły się zawsze ogromnym powodzeniem i tak liczną frekwencją, że trzeba było je kilkakrotnie powtarzać mimo, że odbywały się w największej, amfiteatralnie zbudowanej sali Politechniki Lwowskiej.

I tak wykład popularny z demonstracjami do 300 000 wolt pt. ZASTOSOWANIE WYSOKICH NAPIĘĆ W ELEKTROTECHNICE musiał być - na ogólne żądanie - trzy razy wznawiany.

936/37 Al.Nr 53 Afisz pierwszego wykładu w dniu 10.XII.1936.

Zdjęcie na str. 60.

O PORAŻENIU ELEKTRYCZNYM - wykład również z demonstracjami wzbudził tak wielkie zainteresowanie mieszkańców Lwowa, że nie tylko musiał być powtarzany, ale wywołał taki napływ klienteli do wszystkich placówek instalatorskich, że instalatorzy nie mogli nadążyć z naprawą lamp, żelazek, piecyków, kuchenek i innych elektrycznych urządzeń.

Prof. Stanisław FRYZE

demonstruje wysokie napięcie do 300 000 Volt
na wykładzie popularnym

urządzonym staraniem Koła Pań Politechniki Lwowskiej
pt. ZASTOSOWANIE WYSOKICH NAPIĘĆ W ELEKTROTECHNICE.

Demonstracje prowadzili

Ludwik Manz, Izaak Rosenzweig i Aleksander Kaszuba.
Pierwszy wykład w dniu 10 grudnia 1936 roku wzbudził
ogólne zainteresowanie i był wznawiany jeszcze trzy
razy przy szczelnie wypełnionej sali elektrotechniki
/sala IV/ Politechniki Lwowskiej: 8 marca, 15 marca
i 16 grudnia 1937 roku.

DYPLOM ELEKTRYKÓW

LWÓW 21.12.1937

Handwritten signatures and names in cursive script, including: W.K. Hausen, Geisler, Fryze, W. Rukowicki, Łomnicki, JM Rektor Joszt, Prof. Idaszewski, Prof. Fryze, Prof. Geisler.

Siedzą od lewej: Prof. Moser, Prof. Krukowski, Prof. Łomnicki, JM Rektor Joszt, Prof. Idaszewski, Prof. Fryze, Prof. Geisler

- 1.IX.1939 II-ga Wojna Światowa przerywa tylko częściowo pracę pedagogiczną Stanisława Fryzego na Politechnice Lwowskiej.
- 5.XI.1939 Na żądanie władz Politechniki, Stanisław Fryze wypełnia dnia 5 listopada 1939 roku swój Wykaz Osobowy, napisany własnoręcznie.
- Al.Nr 54 WYKAZ OSOBOWY Stanisława Fryzego
- Al.Nr 55 w/w WYKAZ OSOBOWY w języku rosyjskim
- 17.V.1941 Al. Nr 56 WYPIS Z PROTOKOŁU Nr 18 z dnia 17 maja 1941r. Potwierdzenie stanowiska Stanisława Fryzego w charakterze profesora Katedry Elektrotechniki Lwowskiego Politechnicznego Instytutu i tytułu doktora nauk technicznych.
- Podp. M.Borysow, J.Agrockin, Moskwa.
- Wysszaja Atestancjonnaja Komisja Wsesojuznyj Komitet po diełam Wysszej Szkoły przy CHK CCCR /wszechzwiązkowy Komitet do spraw Wyższej Szkoły przy CHK CCCR/.

Rok akademicki 1941/42. Stanisław Fryze jest profesorem Politechniki Lwowskiej, która znajduje się teraz pod Zarządem Komisarycznym.

9.XII.1941

Al.Nr 57 Zaproszenie Stanisława Fryzego jako kierownika Zakładu na wspólne posiedzenie Kierowników, które odbędzie się w dniu 12 grudnia 1941 roku na zlecenie prof. dr Krügera.

Podp. Komisarz Perchorowicz.

Politechnika Lwowska została przemianowana na Państwowe Kursa Fachowe /Staatliche Fachkurse/.

Al. Nr 58 DEKRET MIANOWANIA Stanisława Fryzego na Lehrkraft in den Technischen Fachkursen Lemberg, przez Regierung des Generalgouvernements Hauptabteilung Wissenschaft und Unterricht,

16.III.1942 mit Wirkung vom 16 März 1942

13.VI.1942 pismem A z 288/42 z dnia 13 czerwca 1942.

Podp. Der Leiter der Verwaltungsstelle der Staatlichen Fachkurse Lemberg Wolfel.

Strona tytułowa poniżej zamieszczonej LEGITYMACJI:

STAATLICHE TECHNISCHE INSTITUTE

Lemberg

BESCHAFTIGUNGS AUSWEIS Nr 69

/Zdjęcie/

Dr. Ing. Fryze Stanislaw
Name und Vorname

geboren am: 1. XII. 1885

zu Krakau

wohnhaft: Tarnowskistr. 96

Dienstcharakter: Professor

Gültig bis 31. Mai 1942

Lemberg, am 24. März 1942

Dr. Ing. Stanislaw Fryze
Unterschrift des Inhabers

H. Wolfel
Leiter

Dienstcharakter: Professor

Lemberg, am 24 März 1942

Podp. Leiter Dr Wolfel

12.VIII.1944 Stanisław Fryze jest profesorem zwyczajnym Lwowskiego Politechnicznego Instytutu i przewodniczącym Komisji Egzaminów Dyplomowych.

Al.Nr 59 DOWIDKA Nr 1 z dnia 12.VIII.1944

Podp. Dyrektor Instytutu Doc. Jampolskij.

W latach naukowych 1943/44 i 1944/45 Stanisław Fryze jest Dziekanem Wydziału Elektrotechnicznego.

27.III.1944 Al.Nr 60 POSWIDKA z dnia 27.III.1944 Nr d/K z 27.III.1944.

Podp. Kierownik Kadr /nieczytelny/

VIII.1944 W sierpniu 1944 roku zwrócił się do Stanisława Fryzego podpułkownik Deszkin, naczelnik O.M.M. /Optyczesko-Mechaniczeska Majsternia/ we Lwowie z propozycją uruchomienia warsztatów Lwowskiego Politechnicznego Instytutu, które chciał wydzierżawić dla prac wojskowych. Ponieważ Elektrownia na Persenkowce była wskutek działań wojennych nieczynna i nie dostarczała energii elektrycznej, musiał Stanisław Fryze zelektryfikować warsztaty Lwowskiego Politechnicznego Instytutu niezależnie od Elektrowni Miejskiej, co też wykonał własnym, nigdzie dotychczas nie stosowanym pomysłem i pracą. Uruchomił motor Kruppa i przerabiając motor asynchroniczny na generator asynchroniczny, otrzymał energię elektryczną dla warsztatów, które pułkownik Deszkin wydzierżawił.

Zelektryfikowanie warsztatów wykorzystał Stanisław Fryze równocześnie do oświetlenia budynków Lwowskiego Politechnicznego Instytutu.

IX.1944 We wrześniu 1944 roku Stanisław Fryze został wezwany do Mesienic pod Lwowem, gdzie wskutek zburzenia Elektrowni Miejskiej unieruchomioną została fabryka drożdży. Fabryka zaopatrzona była w potrzebne surowce, ponosiła więc - niepracując - wielkie straty. Stanisław Fryze i tu uruchomił fabrykę własnym pomysłem: zastosował motor asynchroniczny 170 KM do wytwarzania energii elektrycznej, przez przerobienie go na generator synchroniczny, a więc zelektryfikował fabrykę. Pierwszy transport drożdży opuścił fabrykę w październiku 1944 roku.

XI.1944 W listopadzie 1944 roku zaistniały trudności w Browarach Lwowskich. Istniał tam motor spalinowy, pędzony ropą, o którą było bardzo trudno, jako o materiał wojenny. Wezwany do Browarów, Stanisław Fryze przerobił ten motor na motor o napędzie gazowym. Przerabiając następnie motor asynchroniczny na generator prądu trójfazowego i łącząc obie te maszyny otrzymał agregat, który spełnił podwójne zadanie: umożliwił wytwarzanie energii elektrycznej bez zasilania prądem z Elektrowni Miejskiej i dał Browarom oszczędność miliona rubli rocznie, przez zastąpienie drogiej ropy gazem miejscowym, nie tylko od ropy tańszym, lecz możliwym do otrzymania w dowolnej ilości. Pracę tę ukończył w grudniu 1944 roku.

1945/46 Koniec II-giej Wojny Światowej - okres repatriacji.
Stanisław Fryze otrzymuje z dwóch polskich Wyższych
Uczelni propozycję objęcia Katedry Elektrotechniki Ogól-
nej:

1/ z Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Al.Nr 61 PISMO REKTORATU L.S/Kd z dnia 19.X.1945,

Podp. Rektor Wł. Kuczewski, oraz

2/ z Politechniki Wrocławskiej

Al.Nr 62 PISMO REKTORATU Uniwersytetu i Politechniki
we Wrocławiu z dnia 30 stycznia 1946

Podp. Rektor Uniwersytetu i Politechniki we Wrocławiu

Prof. dr St. Kulczyński

Prorektor Politechniki we Wrocławiu

Prof.dr inż. E.Sucharda, wz. Dr K.Idaszewski.

Stanisław Fryze wybiera Politechnikę Śląską w Gliwicach.

lipiec 1946 Dnia 9 lipca wyjeżdża do Polski jako repatriant, zorga-
nizowanym transportem pracowników Politechniki Lwowskiej
i wysiada dnia 13 lipca 1946 roku w Gliwicach.

15 lipca 1946 Tu obejmuje dnia 15 lipca Katedrę Podstaw Elektrotech-
niki na Politechnice Śląskiej, jako profesor zwyczajny
i kierownik Katedry.

Al.Nr 63 DEKRET PREZYDENTA KRAJOWEJ RADY NARODOWEJ.

Stanisław Fryze zostaje mianowany profesorem zwyczajnym

Podstaw Elektrotechniki na Wydziale Elektrycznym

Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

PISMO z dnia 21 stycznia 1947r.

Podp. Prezydent Krajowej Rady Narodowej Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów Ochab

Minister Oświaty Cz.Wycech.

Al.Nr 64 RZECZPOSPOLITA POLSKA MINISTERSTWO OŚWIATY

Nr I Pers-1687/47 Warszawa z dnia 4 lutego 1947 r.

Pismo MINISTRA OŚWIATY określające obowiązki Profesora
z zakresu nauczania

Podp. Minister Wycech

Data objęcia służby 15.VII.1946

Parafa Rektor Politechniki Śląskiej

Prof.inż. Władysław Kuczewski

rok 1946 Stanisław Fryze--obejmuje w roku 1946 swoje obowiązki
na Politechnice Śląskiej.

Al.Nr 65 ZARZĄDZENIE Nr 750 z dnia 12 sierpnia 1946 r.

Zatwierdzenie Stanisława Fryzego na stanowisko Dziekana,
przez Kierownika - Organizatora Politechniki Śląskiej

Podp. Kuczewski

Al.Nr 66 ZARZĄDZENIE Nr 752 z dnia 12 sierpnia 1946r.

dotyczy objęcia Katedry Podstaw Elektrotechniki w chara-
kterze profesora zwyczajnego na Wydziale Mechanicznym

Podp. Kuczewski

Al.Nr 67 ZARZĄDZENIE Nr 784 z dnia 23 sierpnia 1946r.

dotyczy rozpoczęcia roku szkolnego z dniem 1 września
1946 r. i zmiany Katedry Wydziału Mechanicznego na Ka-
tedrę Wydziału Elektrycznego.

Podp. Kuczewski.

rok 1946 Stanisław Fryze jest od roku 1946 przewodniczącym Komisji Egzaminów Dyplomowych na Wydziale Elektrycznym, a w latach naukowych 1946/47 i 1947/48 jego Dziekanem.

Jako Dziekan Wydziału Elektrycznego zajmuje się przede wszystkim jego organizacją, a zwłaszcza laboratoriów elektrotechnicznych. Politechnika Śląska jest Uczelnią zupełnie "młoda", liczy bowiem z chwilą objęcia Katedry przez Stanisława Fryzego dopiero jeden rok istnienia.

Oprócz ławek w salach szkolnych i tablic, nie dysponuje prawie żadnymi pomocami naukowymi.

Stanisław Fryze jest nie tylko teoretykiem ale i praktykiem, przy tym doskonałym wykładowcą i organizatorem.

Wykłady swoje uprzystępniał zawsze z pomocą licznych demonstracji na przyrządach, które już w czasach lwowskich obejmowały 650 pokazów, w tym, na sali wykładowej demonstracje na wysokie napięcie /około 200 000 voltów/.

Demonstracje podczas wykładów wprowadza również na Politechnice Śląskiej. Kompletuje urządzenia i przyrządy, wyposażając laboratoria w pomoce naukowe, wykonywane często według własnego projektu lub pomysłu: motory i generatory z zamiennymi twornikami specjalnej konstrukcji, umożliwiającej szybki montaż i demontaż, modele różnych pieców elektrycznych, transformatorów rozbieralnych z wymiennymi rdzeniami, dla okazania wpływu rdzeni pełnych i z blach, na przebieg zjawiska indukcji i rozprożeń magnetycznych itp.

rok 1946 Stowarzyszenie Elektryków Polskich Oddział Zagłębia Węglowego w Katowicach urządza w miesiącach zimowych 1946/47 - począwszy od 11.XII. - cykl wykładów dokształcających, dla inżynierów i techników.

Al.Nr 68 z dnia 23 listopada 1946 r.

Podp. Zarząd SEP Oddział Zagłębia Węglowego.

Stanisław Fryze zainaugurował cykl wykładów, wygłaszając pierwszy wykład w dniu 11.XII.1946 r. pt.

WIELKOŚCI FIZYKALNE, ICH JEDNOSTKI I WYMIARY.

SYSTEMY DYMENSYJNE.

Drugi wykład w dniu 8 stycznia 1947 roku pt.

STRZAŁKI KIERUNKOWE W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH PRĄDÓW STAŁYCH I ZMIENNYCH, oraz

wykład trzeci w dniu 22 stycznia 1947 roku pt.

METODA SYMBOLICZNA W ELEKTROTECHNICE.

Al.Nr 69 KARTA UCZESTNICTWA Stanisława Fryzego Nr 232 z Programem wykładów dokształcających dla inżynierów i techników.

Wykładowcami byli:

Prof.dr inż. T. Małarski

Prof.dr inż. W. Leśniański

Prof. dr inż. J. Obrąpalski

Dyr. inż. Z. Ficki

Dyr. inż. Z. Gogolewski

Dyr. inż. W. Olczakowski.

rok 1946 Stanisław Fryze został dnia 21 grudnia 1946 roku
powołany na członka nadzwyczajnego Polskiej Akademii
Nauk Technicznych.

Al.Nr 70 Pismo POLSKIEJ AKADEMII NAUK TECHNICZNYCH
Warszawa, dnia 24 lutego 1947 roku.

Podp. Prezes K. Basalik

Sekretarz Generalny J. Groszkowski

Al.Nr 71 Pismo Sekretarza Generalnego
POLSKIEJ AKADEMII NAUK TECHNICZNYCH z dnia 26 lutego 1947r.
w związku z przekształceniem AKADEMII NAUK TECHNICZNYCH
na POLSKĄ AKADEMIEJ NAUK TECHNICZNYCH

Podp. Sekretarz Generalny J.Groszkowski.

rok 1947 Stanisław Fryze otrzymał list z datą 25 grudnia 1947 r. od dwóch swoich studentów Politechniki Lwowskiej, których wojna zagnała do dalekiej Anglii.

Z listu tego cytowany jest wyjątek:

"Obaj pracując dalej w naszym elektrycznym fachu napotyka-
my na sytuacje, w których po rozwiązaniu problemu lub jego
uporządkowaniu wspominamy sobie Pana, Panie Profesorze.

Czasem są to strzałki, czasem inny oderwany problem z in-
dukcji czy prądów zmiennych - czasem przewodnice falowe
czy inne bardzo radiowe problemy - w każdym wypadku docho-
dzimy w końcu pamięcią do Elektrotechniki Ogólnej i do
wniosku, który sformułował kiedyś w rozmowie ze mną

Kowalski: "Fryze odrobił swoją robotę na 101 i dużo robo-
ty za innych". Przypuszczam, że nasz list nie jest pierw-
szym tego rodzaju, ale tak na wszelki wypadek piszemy -
może Panu będzie przyjemnie wiedzieć, że jesteśmy Panu
wdzięczni.

Tu w tym kraju elektrotechnika stoi bardzo wysoko i inży-
nier umie o wiele więcej matematyki i fizyki niż myśmy
umieli, gdyśmy poszli w świat. Gdybyśmy po drugim roku
natrafili na drugiego takiego entuzjastę jak Pan, o tak
jasnym pomysłu, to mogliśmy wypaść znacznie lepiej.

Ma Pan zupełną rację forsując swoje strzałki - ułatwiają
życie na każdym poziomie - czy to czytając dobrą książkę
angielską czy też tłumacząc proste rzeczy początkującym.

Pamiętam Pana walki na temat - $\frac{d}{dt}$. Ta sprawa jest
załatwiona rachunkiem wektorowym - nie mniej z wyjątkiem
jednej książki /Skillings Fundamentals of El.Waves/ nikt
tego nie porządkuje.

W jednostkach jest niesamowity bałagan. Ale to przekroczyłoby ramy tego listu.

Nam chodzi o to, żeby Panu napisać, że często spotykamy problem twardy jak wyspę i po obejrzeniu jej z bliska dochodzimy do wniosku, że Pan tam był przed nami, przewidział Pan nasze trudności i na tyle ile Panu czas pozwolił, przygotował Pan nas do gryzienia samodzielnego".

Al.Nr 72. LIST z Anglii z dnia 25 grudnia 1947r.

Widocznie i ci studenci znali slogan ułożony przez kolegów:

"Wszędzie wlezę, wszystko zgryzę, tak jak Fryze".

rok 1949 Studenci niejednokrotnie stosowali formę dowcipnego wiersza, aby scharakteryzować sposób wykładania i egzaminowania Stanisława Fryzego. Poniżej cytowane są wyjątki z wiersza Bolesława Gliksmana pt. Egzamin, drukowanego w studentckim czasopiśmie POPROSTU z dnia 12.XII.1949 roku:

.....

Piszę ołówkiem czerwonym
Zielonym też! I niebieskim
Poemat na cztery strony
Kółeczka, kropki i kreski.

Strzałki! Pamiętaj o strzałkach!
/Profesor znów się pochylił/
Chciałbym zobaczyć dziś śmiałka,
Który by strzałki pomylił!

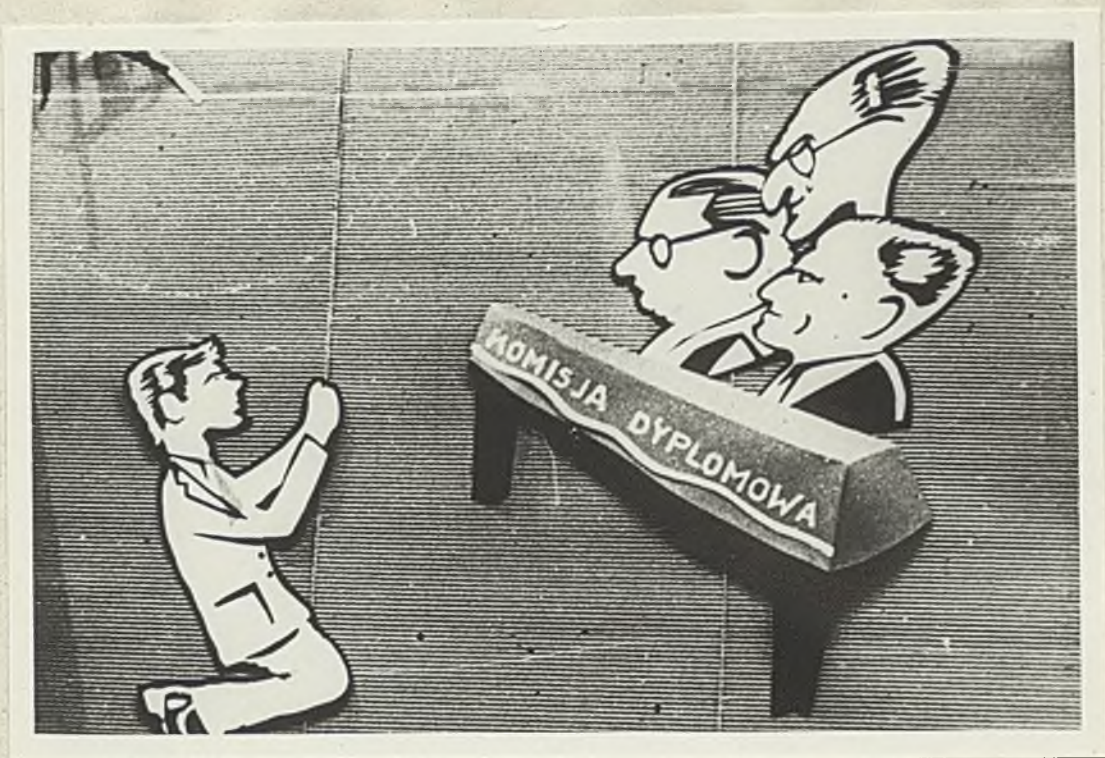
.....

Nie pyta o potencjale,
Ani o zmiennej wartości,
Nie potrzebujesz mu wcale
Rysować środka ciężkości.

- Wystarczy tylko wymienić
- Słynne jednostki rzetelne,
Których nikt nigdy nie zmieni,
Nigdy! Bo są nieśmiertelne!

Stanisław Fryze używał kolorowej kredy, pisząc na tablicy wzory, dla odróżnienia wielkości ilościowych, wymiarowych i rzetelnych /znamicznych/. Stąd ten "kolorowy poemat" studenta.

Komers studentów Politechniki Śląskiej

Na odwrocie następujący wierszyk:

"Bo to myśli Pan czerwono,
Ale pisze Pan niebiesko,
I to z białą w ręku kredą
Poprzed czarną stojąc deską"!...

Przewodniczącemu Komisji Dyplomowej

KOMISJA KOMERSOWA.

Gliwice - 1951 .

Od lewej: Prof.mgr inż. Zygmunt Gogolewski

Prof.mgr inż. Wincenty Podlacha

Prof.dr inż. Stanisław Fryze - Przew.Komisji

rok 1950 W marcu 1950 roku zwołany został do Warszawy Kongres Nauki. Stanisław Fryze został zaproszony na członka Podsekcji Elektrotechniki.

Al. Nr 73 PISMO z dnia 20 marca 1950r.

Podp. Przewodniczący Podsekcji Elektrotechniki
Kongresu Nauki Prof. J.L.Jakubowski

W październiku 1950 roku Stanisław Fryze dopełnił obowiązku rejestracji, zarządzanej dla inżynierów i techników przez Naczelną Organizację Techniczną w Polsce.

Główny Pełnomocnik do spraw rejestracji inżynierów i techników.

Al.Nr 74 ZAŚWIADCZENIE REJESTRACYJNE L.2379

z dnia 18 października 1950 roku.

Podp. Okręgowy Pełnomocnik /nieczytelny/.

Stanisław Fryze był od roku 1950 członkiem Polskiego Komitetu Jednostek przy Głównym Urzędzie Miar i Wag w Warszawie.

Międzynarodowe Biuro Wag i Miar w Sevres pod Paryżem rozpisało w roku 1949 ankietę, dotyczącą wyboru czwartej jednostki układu M K S występując z własnym, francuskim projektem wprowadzenia ampera jako czwartej jednostki: a więc M K S. A .

Dla rozpatrzenia tego zagadnienia powołał Główny Urząd Miar i Wag w Warszawie Polską Komisję Jednostek, zapraszając do współpracy Stanisława Fryzego.

1950 i 1951 W latach 1950 i 1951 Polska Komisja Jednostek odbyła cały szereg posiedzeń, na których wypowiedzieli się jej członkowie /vide Załącznik Nr 12 str.7 Spuścizny rękopiśmiennej/, rozpatrując propozycje różnych krajów.

Stanisław Fryze przedłożył Polskiej Komisji Jednostek własny projekt w postaci trzech referatów:

1. Układ MKS. Wybór czwartej jednostki
2. Racjonalizacja układu MKS-Giorgiego
3. Odpowiedź na cztery pytania zasadnicze, dotyczące wyboru czwartej jednostki i racjonalizacji układu MKS.

Z polecenia Głównego Urzędu Miar i Wag Stanisław Fryze opracował całokształt zagadnienia pt.

REMARQUES AU SUJET DU CHOIX DE LA 4-ME UNITE DU SYSTEME MKS ET NOUVELLE PROPOSITION DE LA SOLUTION DU PROBLEME.

Pracę tę wysłał Główny Urząd Miar i Wag z Warszawy do Międzynarodowego Biura Wag i Miar w Sevres pod Paryżem.

W lutym 1952 roku Międzynarodowe Biuro Wag i Miar przesłało na ręce Prezesa GUM w Warszawie ocenę tej pracy.

Al.Nr 75 LIST MIĘDZYNARODOWEGO BIURA WAG I MIAR
z dnia 15 lutego 1952

Podp. Dyrektora nieczytelny.

rok 1952

POLSKA AKADEMIA NAUK Biuro Kadr zawiadamia Stanisława Fryzego o powołaniu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na Członka Tytularnego Polskiej Akademii Nauk.

Al.Nr 76 ZAWIADOMIENIE Biura Kadr POLSKIEJ AKADEMII NAUK
L.dz. KN/07/339/52 z dnia 4 czerwca 1952r.

Podp. Dyrektor Biura Kadr Henryk Żeligowski

STOWARZYSZENIE ELEKTRYKÓW POLSKICH składa Stanisławowi Fryzemu powinszowanie z racji Jego wyboru do Polskiej Akademii Nauk.

Al.Nr 77 PISMO Stowarzyszenia Elektryków Polskich
Znak ZK/HP z dnia 15 kwietnia 1952r. Warszawa

Podp. Prezes Prof. J.Lando

Sekretarz Generalny inż. Zb. Karasiński.

MINISTER SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, biorąc pod uwagę osiągnięcia Stanisława Fryzego w zakresie prac naukowych, a w szczególności za opracowanie uniwersalnego układu jednostek elektrycznych i magnetycznych, przyznaje mu NAGRODĘ pieniężną.

Al.Nr 78 PISMO MINISTRA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Nr DT-III-1231/52 z dnia 10 grudnia 1952

Podp. Minister.

rok 1953

Tematem Jednostek zainteresowała się Naczelna Organizacja Techniczna Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Stanisław Fryze był proszony o referat na Konferencję Naukową w Krakowie, w dniach 28 i 29 maja 1953 roku i wygłosił referat pt.

JEDNOSTKI ELEKTRYCZNE.

Al.Nr 79 Zaproszenie na Konferencję Naukową NOT z referatem Prof. Politechniki Śląskiej Stanisława Fryzego.

Podp. Prezydium Konferencji:

mgr inż. Roman Asler - Przewodniczący

mgr inż. Jan Barzyński - Rektor W.S.I.

Prof. dr Stanisław Bladowski - Przedst.Rektora AGH

inż. Karol Chwała - Prezes SEP

Prof.dr Mieczysław Jeżewski - Akademia Górniczo-Hutnicza

Prof. inż. Witold Kotowski - Politechnika Warszawska

Prof.inż. Roman Kurdziel - Politechnika Wrocławska

Prof.inż. Jan Manitius - Akademia Górniczo-Hutnicza

Sekretariat Konferencji:

Prof.dr inż. St. Kurzawa

Prof. inż. Tadeusz Cholewicki

Prof. inż. Tadeusz Czajka

Mgr inż. Jerzy Zakrzewski.

rok 1953 ZA CAŁOKSZTAŁT DZIAŁALNOŚCI W DZIEDZINIE ELEKTROTECHNIKI
TEORETYCZNEJ I JEJ ZASTOSOWANIE PRAKTYCZNE

Prezydium Rządu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej
przyznało Stanisławowi Fryzemu na wniosek
Komitetu Nagród Państwowych

NAGRODĘ DRUGIEGO STOPNIA W DZIEDZINIE NAUKI NA ROK 1953.

Al.Nr 80 NAGRODA DRUGIEGO STOPNIA W DZIEDZINIE NAUKI
na rok 1953.

Warszawa 22 lipca 1953.

Podp. Prezes Rady Ministrów Bolesław Bierut.

Urząd Rady Ministrów zawiadamia Stanisława Fryzego, że
Prezydium Rządu przyznało mu na wniosek Komitetu
Nagród Państwowych

NAGRODĘ PAŃSTWOWĄ DRUGIEGO STOPNIA za rok 1953

Al.Nr 81 PISMO Urzędu Rady Ministrów Biuro Działu Kultury
i Oświaty Prezydium Rządu.

Warszawa Nr KO-V-66/42/39 z dnia 31 lipca 1953

Podp. Dyrektor Biura Mgr Zygmunt Dworakowski.

Prezes Rady Ministrów oraz Przewodniczący Komitetu Nagród
Państwowych proszą Stanisława Fryzego o przybycie na
uroczystość

WRĘCZENIA ODZNAK I DYPLONÓW LAUREATOM NAGRÓD PAŃSTWOWYCH
1953r. za osiągnięcia w dziedzinie nauki, postępu
technicznego, literatury i sztuki.

Al.Nr 82 ZAPROSZENIE na w/w uroczystość, która odbędzie
się w dniu 15 grudnia 1953 roku.

rok 1953 Z okazji przyznania NAGRODY PAŃSTWOWEJ za rok 1953

Stanisław Fryze otrzymał cały szereg gratulacji:

Od Rektoratu Politechniki Śląskiej i zespołu rektorskiego

Al.Nr 83 PISMO Rektoratu Politechniki Śląskiej

Gliwice, R-6265/53 z dnia 23 lipca 1953

Podp. Prorektor Politechniki Śląskiej

Prof.inż. Stanisław Szerszeń

Od Prezydium Polskiej Akademii Nauk

Al.Nr 84 PISMO Polskiej Akademii Nauk

Warszawa L.dz. Prez/02/7/1388/53 z dnia 24 lipca 1953

Podp. Z-ca Sekretarza Naukowego Prof. Dr P.Szulkin

Od Państwowego Wydawnictwa Naukowego w Warszawie

Al.Nr 85 PISMO Państwowego Wydawnictwa Naukowego

Warszawa L.dz. 15010/53 z dnia 28 lipca 1953

Podp. Dyrektor Bromberg.

rok 1953 Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki
Warszawa - zaświadcza, że Stanisław Fryze uzyskał
stopień naukowy

DOKTORA NAUK TECHNICZNYCH

Al.Nr 86 PISMO Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej dla
- Pracowników Nauki

Nr CK-IV-3b-2/53 z dnia 30 listopada 1953 r.

Podp. Przewodniczący Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej
dla Pracowników Nauki A. Rapacki.

rok 1954 Stanisław Fryze brał udział w Kurso-Konferencji, zwołanej we wrześniu /od 6-go do 19-go/ 1954 roku przez Zakład Elektrotechniki Teoretycznej Polskiej Akademii Nauk w Karpaczu. Na prośbę kierownictwa Kurso-Konferencji Stanisław Fryze wygłosił w dniach 7 i 11 września referaty pt.

1. JEDNOLITY I NATURALNY SYSTEM STRZAŻKOWANIA WIELKOŚCI ELEKTRYCZNYCH I MAGNETYCZNYCH W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH PRĄDU STAŁEGO I ZMIENNEGO

2. UKŁAD M K S .

Al.Nr 87 Maszynopis w/w referatów Stanisława Fryzego.

Wygłaszano referaty problemowe i międzysekcyjne.

Al.Nr 88 PLAN ZAJĘĆ Kurso-Konferencji Elektrotechniki Teoretycznej PAN.

Na łącznych posiedzeniach sekcji wygłosili wykłady:

Prof. Warmus, Prof. Drobot, Prof. Konorski, Prof. Groszkowski, Prof. Malecki, Prof. Szulkin.

Ponadto, również na łącznych posiedzeniach, przedstawiono i przedyskutowano referaty problemowe /7/:

Prof. Fryze /2 referaty/, Mgr Cholewicki, Mgr inż. Bragiński, Mgr inż. Paszkowski, Mgr inż. Rosiński, Mgr inż. Marczyński.

Al.Nr 89 SPRAWOZDANIE Stanisława Fryzego z Kurso-Konferencji Elektrotechniki Teoretycznej PAN w Karpaczu /rękopis/. Komisja wnioskowa Kursu przedłożyła wszystkim uczestnikom trzy pytania, związane z tematyką odbytej Kurso-Konferencji.

Al.Nr 90 ODPOWIEDŹ Stanisława Fryzego na trzy pytania, przedłożone przez Komisję Wnioskową Kursu.

/Pytania w załączeniu/.

Wśród uczestników tej Kurso-Konferencji znalazł się dowcipny satyryk - mgr inż. Jerzy Wehr z Warszawy, który w wesołym wierszu scharakteryzował każdego prelegenta.

Pióro jego nie pominęło i Stanisława Fryzego, zawierając w kilkuwierszowej satyrze i jego strzałki kierunkowe, i Jednostki i Układ MKS, w sposób dowcipny i trafny:

"Strzałkowanie to podstawa -
Na niej są oparte prawa,
Których nikt nie opanuje,
Kto porządnie nie strzałkuje!

System mój od dawna znany -
Od ćwierć wieku stosowany!
A do Waszych tępych głów
Muszę o nim mówić znów!

Prąd nie może płynąć w tył,
Bo by wtedy rakiem był!
Ale u Was on jest rakiem -
Bo go oznaczanie znakiem
Bez wymiaru i bez miana.
Rzecz naprawdę niesłychana!

Przez bałagan i niechlujstwo,
Przez to Wasze strzałkobójstwo,
Wiele już powstało szkód:
Prąd strzałkujcie zawsze w przód!

.....

A doprawdy to za wiele!
Asystenci! Gdzie tabele?
Gdzie moich dwieście wykresów
I tablice MKS-ów?
Mądrzy się tu rój ich cały -
A ze strzałkowania paży!

Al.Nr 91 SATYRYCZNY WIERSZ mgr inż. Jerzego Wehra
z Warszawy, dotyczący Kurso-Konferencji w Karpaczu
we wrześniu 1954 roku.

rok 1954

Pierwsze zaszczytne Odznaczenie Państwowe:

Uchwałą Rady Państwa z dnia 28 września 1954 roku

Stanisław Fryze został dnia 1 października odznaczony

KRZYŻEM KAWALERSKIM ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Al.Nr 92/I LEGITYMACJA Nr 266614

Warszawa, dnia 28 września 1954 r.

Podp. Przewodniczący Rady Państwa.

i

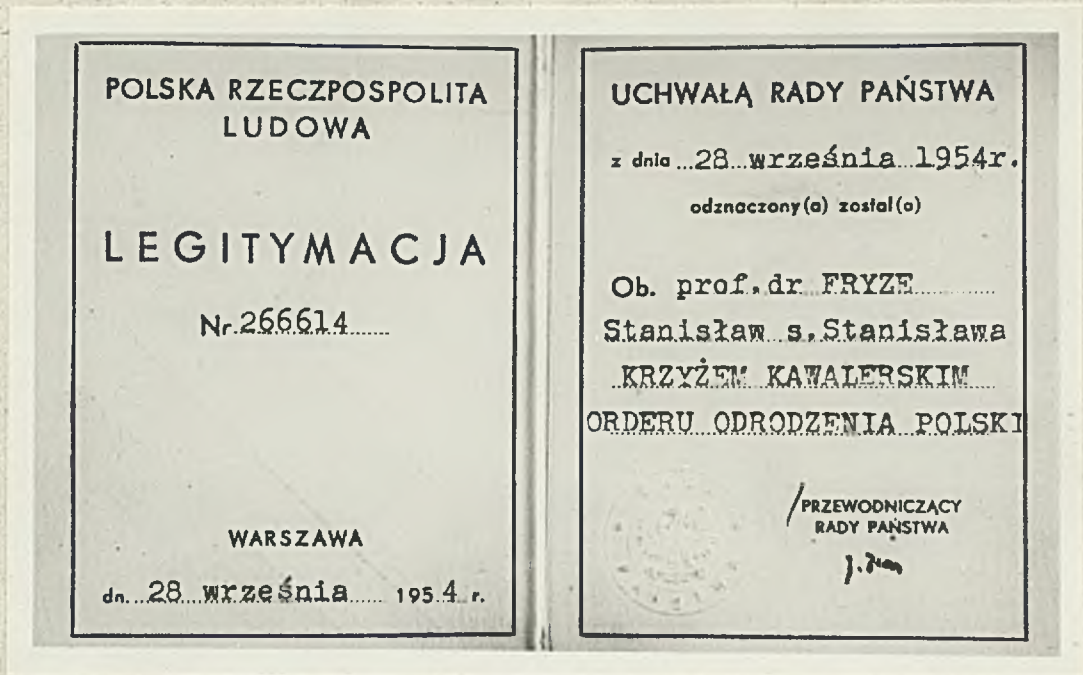
I KRZYŻ z napisem POLONIA RESTITUTA 1944

oraz zdjęcie KRZYŻA.

KRZYŻ KAWALERSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Al.Nr 92/I LEGITYMACJA Nr 266614

/Zdjęcie/

rok 1954 Stanisław Fryze opracowywał na zlecenie Głównego Urzędu
Miar i Wag w Warszawie pięć tematów z dziedziny
nomenklatury i symboliki jednostek.

Tytuły tych zaplanowanych prac, to:

1. POJĘCIA, WIELKOŚCI I JEDNOSTKI FIZYKALNE
2. SYSTEMY DYMENSYJNE
3. RACJONALIZACJA RÓWNAŃ FIZYKALNYCH
4. UKŁAD M K S
5. UKŁAD UNIWERSALNY

/vide "Komentarz" do spuścizny rękopiśmiennej str.5/.

Pierwszym opublikowanym z powyższych tematów, była
RACJONALIZACJA FIZYKALNYCH RÓWNAŃ ELEKTROMAGNETYCZNYCH
I SYSTEMÓW DYMENSYJNYCH,

wydana w Zeszytach Naukowych Politechniki Śląskiej
ELEKTRYKA Nr 1.

Państwowe Wydawnictwo Naukowe Kraków /1954/.

W pracy tej okazał Stanisław Fryze, że istnieją t r z y
różne rodzaje racjonalizacji, a mianowicie:

Heaviside'a, Giorgi'ego i Dellingera. Opracował metryki
tych trzech racjonalizacji, oraz podał 15 tablic różnych
używanych układów naturalnych i zracjonalizowanych,
opracowanych przez autora niniejszej pracy.

Prace naukowe Stanisława Fryzego, publikowane zawsze naj-
pierw w języku polskim celem wzbogacenia nauki polskiej,
a później w językach niemieckim i francuskim, doprowadziły
do utworzenia polskiej szkoły elektrotechniki teoretycznej,
rozwiniętej na Politechnice Lwowskiej w latach 1925 - 1946,
a następnie na Politechnice Śląskiej w Gliwicach, w latach
1946 - 1960.

W szkole tej formował swoisty, fizykalny sposób podejścia,
badania i przedstawiania zagadnień elektrotechniki.

Ze "szkoły" tej wyszło wielu wybitnych elektryków, zajmują-
cych w Polsce czołowe placówki, jako przedstawiciele nauki
i przemysłu.

Profesorami Uczelni Akademickich są obecnie: /w porz.alfab/

Mgr inż. Feliks Błocki - Prof. Politechniki Warszawskiej

Mgr inż. Tadeusz Czajka - Prof. Politechniki w Krakowie

Dr inż. Andrzej Jellonek - Prof. Politechniki Wrocławskiej

Dr inż. Władysław Kołek - Prof. Akad.Górn.-Hutn. w Krakowie

Dr inż. Roman Kurdziel - Prof. Politechniki Wrocławskiej

Dr inż. Stanisław Kurzawa - Prof. Akad.Górn.-Hutn. w Krakowie

Dr inż. Karol Lubelski - Prof. Politechniki Śląskiej-Gliwice

Mgr inż. Artur Metal - Prof. Politechniki Wrocławskiej

Dr inż. Paweł Nowacki - Prof. Politechniki Warszawskiej

i Wojskowej Akademii Technicznej

Mgr inż. Antoni Plamitzer - Prof. Politechniki Śląskiej

Mgr inż. Wincenty Podlacha - Prof. Politechniki Śląskiej

Mgr inż. Marian Strömich - Prof. Politechniki Śląskiej

Dr inż. Józef Wąsowski - Prof. Politechniki Śląskiej

Dr inż. Stefan Węgrzyn - Prof. Politechniki Śląskiej

Dr inż. Tadeusz Zagajewski - Prof. Politechniki Śląskiej

Dr inż. Izaak Rosenzweig - doc. Politechniki Lwowskiej

zginął we Lwowie, podczas okupacji niemieckiej w r.1941.

Drugie zaszczytne Odznaczenie Państwowe.

rok 1955 Uchwałą Rady Państwa z dnia 17 stycznia 1955 roku
Stanisław Fryze został odznaczony

MEDALEM 10-LECIA POLSKI LUDOWEJ

ALONr 93/II LEGITYMACJA Nr 350561

Warszawa, dnia 17 stycznia 1955 roku.

Podp. Sekretarz Rady Państwa Marian Rybicki

i

II MEDAL 10-LECIA POLSKI LUDOWEJ

z napisem X 1944 22.VII.1945

oraz zdjęcie MADALU.

MEDAL 10-LECIA POLSKI LUDOWEJ

Al.Nr 93/II LEGITYMACJA Nr 350561

/Zdjęcie/

POLSKA RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

LEGITYMACJA

Nr 350561

WARSZAWA

dn. 17 stycznia 1955 r.

UCHWAŁĄ RADY PAŃSTWA

odznaczony (a) został (a)

Ob. prof.dr.FRYZE

Stanisław s.Stanisława

MEDALEM
10-LECIA POLSKI LUDOWEJ

SEKRETARZ
RADY PAŃSTWA

Marian Rybicki
(Marian Rybicki)

rok 1955 Dnia 21 stycznia 1955 roku Polskie Towarzystwo Fizyczne Oddział Gliwicki nadało Stanisławowi Fryzemu godność CZŁONKA HONOROWEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA FIZYCZNEGO.

Al.Nr 94 PISMO Polskiego Towarzystwa Fizycznego z dnia 11 kwietnia 1955 r.

Podp. Przew. Towarzystwa Prof. Marian Konopacki
Sekretarz Towarzystwa Mgr Sławomir Kończak.

Dnia 1 grudnia 1955 roku Grono Profesorów Politechniki Śląskiej i pracownicy Katedry Podstaw Elektrotechniki obchodzili uroczyste 70-tą rocznicę urodzin Stanisława Fryzego.

W imieniu Gliwickiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Fizycznego złożył Jubilatowi życzenia Przewodniczący Towarzystwa prof. Marian Konopacki, podkreślając - jak się wyraził - symbiozę inżynierów-elektryków z fizykami i to dzięki stanowisku, jakie Stanisław Fryze zajmował zawsze wobec fizyki i o które stale walczył.

Al.Nr 95 PRZEMÓWIENIE Prof. Mariana Konopackiego, Przewodniczącego Gliwickiego Oddziału PTF.

Al.Nr 96 ADRES GRATULACYJNY z podpisami uczestników obchodu w dniu 1 grudnia 1955 roku.

Po zebraniu naukowym, na którym jubilat referował swoją PRACĘ DOKTORSKĄ, odbyło się towarzyskie zebranie w gronie najbliższych współpracowników Katedry Podstaw Elektrotechniki.

Zebranie towarzyskie
współpracowników Katedry Podstaw Elektrotechniki
Politechniki Śląskiej
z okazji 70-lecia urodzin Prof.dr Stanisława Fryzego.
Gliwice, 1 grudnia 1955

rok 1956 MINISTER SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, za wybitne osiągnięcia w pracy naukowej i dydaktycznej, za wykazaną troskę o przygotowanie nowych kadr pracowników nauki przyznaje Stanisławowi Fryzemu NAGRODĘ pieniężną, wraz z życzeniami dalszych sukcesów w pracy dla dobra nauki i szkolnictwa wyższego.

Al.Nr 97 PISMO MINISTRA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Nr DT-VI-3-132/56 z dnia 26 listopada 1956r.

Podp. Minister.

rok 1957 Zgromadzenie Ogólne Członków POLSKIEJ AKADEMII NAUK
powołuje Stanisława Fryzego na CZŁONKA RZECZYWISTEGO
Polskiej Akademii Nauk, na posiedzeniu odbytym w dniu
11 stycznia 1957 roku.

Al.Nr 98 Pismo PREZESA POLSKIEJ AKADEMII NAUK

Nr P/02/7/54/57 Warszawa, dnia 31 stycznia 1957r.

Podp. Prezes Polskiej Akademii Nauk T. Kotarbiński

Sekretarz Naukowy H. Jabłoński

Komitet Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk
składa Stanisławowi Fryzemu gratulacje z tytułu wyboru
na Członka Rzeczywistego Polskiej Akademii Nauk

Al.Nr 99 Pismo KOMITETU ELEKTROTECHNIKI POLSKIEJ
AKADEMII NAUK

L.dz. WN-IV/10-G/57 Warszawa, dnia 15 stycznia 1957r.

Podp. Sekretarz Komitetu Elektrotechniki

Doc. Zdzisław Grunwald

rok 1957 Trzecie Zaszczytne Odznaczenie Państwowe

Uchwałą Rady Państwa z dnia 23 września 1957 roku

Stanisław Fryze został dnia 1 października 1957 r.

odznaczony

KRZYŻEM KOMANDORSKIM ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Al.Nr 100/III LEGITYMACJA Nr B-54588

Warszawa, dnia 1 października 1957 r.

Podp. Przewodniczący Rady Państwa

i

III KRZYŻ z napisem POLONIA RESTITUTA 1944 i wstęgą
oraz zdjęcie KRZYŻA.

KRZYŻ KOMANDORSKI ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Al.Nr 100/III LEGITYMACJA Nr B-54588

/zdjęcie/

POLSKA RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

LEGITYMACJA

Nr B-54588

WARSZAWA

dn. 1 październ. 1957 r.

UCHWAŁĄ RADY PAŃSTWA

z dnia 28 września 1957r.

odznaczony (o) został (o)

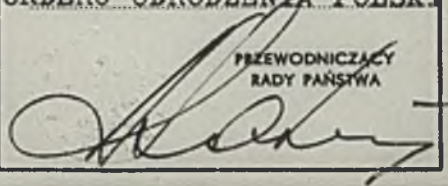
Ob. prof. dr inż. FRYZE

Stanisław s. Stanisława

KRZYŻEM KOMANDORSKIM

ORDERU ODRODZENIA POLSKI

PRZEWODNICZĄCY
RADY PAŃSTWA

Uprawnia do przejazdów kolejami państwowymi według ulg taryfowych dla pracowników państwowych

POLITECHNIKA ŚLĄSKA

pieczęć podłużna wystawcy

Legitymacja Nr 234/57

Prof. zwyczaj. dr inż. Fryze
nazwisko

Stanisław
imię (imiona)

Kier. Kat. Podstaw Elektro
stanowisko (tytuł służbowy)

Wydz. Elektryczny

Gliwice dn. 17 grudnia 1957

Prorektor Politechniki Śląskiej

podpis wystawiającego

właściciel / podpis posiadacza legitymacji

Wzrost na rok wystawienia
Wzrost legitymanta, przeliczone na rok

m. p.	m. p.	m. p.	m. p.
1958 r.	1957 r.	1960 r.	19... r.

CWD. Os-12. Zam. 36036/1/III
233 - Lak - D-3-32046 - 50,900 zł.

POLITECHNIKA ŚLĄSKA

Legitymacja Nr 234/57

Prof. zwyczaj. dr inż. Stanisław Fryze

Kierownik Katedry Podstaw Elektrotechniki
na

Wydziale Elektrycznym

w Gliwicach

dnia 17 grudnia 1957

rok 1958 Kwartalnik Polskiej Akademii Nauk NAUKA POLSKA

Nr 2 /22/ Rok VI Państwowe Wydawnictwo Naukowe

Warszawa /1958/ pomieścił sylwetkę naukową Stanisława
Fryzego, pióra Prof.dr inż. Stefana Węgrzyna, profesora
Politechniki Śląskiej.

Al.Nr 101 Odbitka kwartalnika NAUKA POLSKA

Rok VI. Nr 2 /22/58 Warszawa.

Czwarte

rok 1959 Zaszczytne Odznaczenie:

Uchwałą Zarządu Głównego Stowarzyszenia Elektryków
Polskich z dnia 5 czerwca 1959 roku
Stanisławowi Fryzemu nadana została

ZŁOTA ODZNAKA HONOROWA
STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH

Al.Nr 102/IV LEGITYMACJA Nr 54

Warszawa, dnia 11 czerwca 1959 r.

Podp. Prezes Kazimierz Kolbiński

Sekretarz Generalny Tadeusz Skarżyński

i IV ZŁOTA ODZNAKA z napisem SEP
oraz zdjęcie ODZNAKI

ZŁOTA ODZNAKA HONOROWA
STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH

Al.Nr 102/IV LEGITYMACJA Nr 54

/Zdjęcie/

LEGITYMACJA ZŁOTEJ
ODZNAKI HONOROWEJ SEP
Nr 54

UCHWAŁA
ZARZĄDU GŁÓWNEGO SEP
Z DNIA 5.05.1954 r.
NADANA ZOSTAŁA

Kol. Stanisławowi Fryze

ZŁOTA
ODZNAKA HONOROWA
STOWARZYSZENIA
ELEKTRYKÓW POLSKICH

Tul Szwarc
SEKRETARZ GEN. PREZES
WARSZAWA
DN. 22.05.1954 r.

rok 1960 W roku 1960 Stanisław Fryze przeszedł na emeryturę. Otrzymał zaproszenie do Rektoratu na dzień 12 sierpnia 1960 roku celem oświadczenia się o wyborze uprawnień emerytalnych.

Al.Nr 103 Pismo REKTORA POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ w Gliwicach R-30/69/59/60 z dnia 5 sierpnia 1960r.

Podp. Rektor Politechniki Śląskiej

Prof.dr inż. Tadeusz Laskowski

Uroczysta INAUGURACJA ROKU SZKOLNEGO 1960/61 rozpoczęła na Politechnice Śląskiej uroczystości:

XV-lecia Politechniki Śląskiej

X-lecia Wydziału Górniczego i

X-lecia Studium Wieczorowego.

Jednym z punktów programu było wręczenie odznaczeń państwowych i odznak XV-lecia.

Al.Nr 104 ZAPROSZENIE Stanisława Fryzego na w/w uroczystości.

Podp. Rektor Politechniki Śląskiej

Prof.dr inż. Tadeusz Laskowski

Rektor i Senat Politechniki Śląskiej przekazały z okazji XV-lecia Stanisławowi Fryzemu HONOROWĄ ODZNAKĘ.

Al.Nr 105 Pismo REKTORA POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ Gliwice, w październiku 1960

HONOROWA ODZNAKA

z napisem

PIĘTNASTOLECIE 1945 . 1960 POLITECHNIKA ŚLĄSKA
oraz dwustronne zdjęcie ODZNAKI.

HONOROWA ODZNAKA

z okazji

XV-lecia POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ

rok 1960 Piąte zaszczytne Odznaczenie.

Rektorat Politechniki Śląskiej w Gliwicach przyznaje
Prof.dr inż. Stanisławowi Fryzemu

ZŁOTĄ ODZNAKĘ PAMIĄTKOWĄ

z okazji:

XV-lecia Politechniki Śląskiej

X-lecia Wydziału Górniczego

X-lecia Studium Wieczorowego

Al.Nr 106/V LEGITYMACJA Nr 19

Gliwice, dnia 1 października 1960 roku

Podp. Rektor Politechniki Śląskiej

Prof.dr inż. Tadeusz Laskowski

i

V ZŁOTA ODZNAKA PAMIĄTKOWA z napisem

XV Politechnika Śląska 1945 - 1960

oraz zdjęcie ODZNAKI.

ZŁOTA ODZNAKA PAMIĄTKOWA

z okazji

XV-lecia POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ

A1.Nr 106/V LEGITYMACJA Nr 19

/Zdjęcie/

POLITECHNIKA ŚLĄSKA
Im. W. PASTROWSKIEGO
w GLIWICACH

LEGITYMACJA

Nr - 19 -

GLIWICE, DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1960 ROKU

REKTORAT POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ
w GLIWICACH

przyznaje

Ob. Prof.dr inż.

Stanisławowi F R Y Z E

ZŁOTĄ ODZNAKĘ PAMIĄTKOWĄ

z okazji:

XV-LECIA POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ
X-LECIA WYDZIAŁU GÓRNICZEGO
X-LECIA STUDIUM WIECZOROWEGO

REKTOR POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ
Prof. dr inż. T. LASKOWSKI

Laskowski

Zdjęcie ODZNAKI

rok 1963

W roku 1963 podjął się Stanisław Fryze pracy nad stworzeniem prototypu aparatury do tzw. rozszyfrowania mowy górotworu. Pracę tę rozpoczął z inicjatywy Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego mgr inż. Tadeusza Laska, na zlecenie i za poparciem Dyrektora Kopalni Węgla Kamiennego Miechowice, mgr inż. Jana Kulpińskiego.

Stworzony przez niego prototyp czujnika elektrycznego tzw. GEOFONU, jest pierwszym aparatem tego typu, wykorzystanym w górnictwie węglowym. Praktycznie został wypróbowany i zastosowany w eksploatacji m.in. na kopalniach Miechowice i Wanda Lech.

Czujnik ten rokuje nadzieje, że przyczyni się w wyniku czynionych co raz więcej z nim doświadczeń i obserwacji, do zmniejszenia tak groźnego zagrożenia górniczego, jakim są dotychczas tąpnięcia.

rok 1964 W styczniu 1964 roku pisał Stanisław Fryze dla Polskiej Akademii Nauk ostateczną - jak sam ją nazywał - edycję pracy o Mocy elektrycznej.

Temat MOCY zaprzętał umysł autora przez przeszło 30 lat.
Pierwsza publikacja pt.

MOC RZECZYWISTA, UROJONA I POZORNA W OBWODACH
ELEKTRYCZNYCH O PRZEBIEGACH ODKSZTAŁCONYCH PRĄDU
I NAPIĘCIA

Która wywołała polemikę z prof. Staniewiczem, ukazała się w Przeglądzie Elektrotechnicznym w roku 1931 /zesz.7 i 8/. W roku 1932 była referowana na Międzynarodowym Kongresie Elektryków w Paryżu w wersji francuskiej i tak drukowana w Institut National Roumain p.t.

DEFINITIONS GENERALES DE LA PUISSANCE ACTIVE, REACTIVE
ET APPARENTE DANS UN SYSTEME A DEUX FILS.

W tym samym roku publikowaną była w Elektrotechnische Zeitschrift /1932/ pt.

WIRK-BLIND-UND SCHEINLEISTUNG IN ELEKTRISCHEN STROMKREISEN
MIT NICHTSINUSOIDALEN VERLAUF VON STROM UND SPANNUNG.

Istnieją rękopisy opracowań późniejszych:

w latach wojennych /1943-1944/.

Do tego samego tematu powracał autor po przeniesieniu się do Gliwic: lata 1946, 1955, 1959, i dalsze, aż do stycznia 1964 roku włącznie.

Niestety, nagła i ciężka choroba /1 lutego 1964 roku/ przerwała nie tylko pracę na warsztacie, ale i nić życia autora.

Zmarł 3 marca 1964 roku.

Al.Nr 107 KLEPSYDRA.

rok 1965 KOMITET UCZCZENIA PAMIĘCI

Prof.dr inż. STANISŁAWA FRYZEGO

przy

GLIWICKIM ODDZIALE STOWARZYSZENIA ELEKTRYKÓW POLSKICH

zorganizował w pierwszą rocznicę śmierci

UROCZYSTĄ AKADEMIEJ

KU CZCI PROF. DR INŻ. STANISŁAWA FRYZEGO

i dokonał odsłonięcia tablicy pamiątkowej

w gmachu

Wydziału Elektrycznego Politechniki Śląskiej

w Gliwicach

w dniu 7 marca 1965 r.

Al.Nr 108 Zaproszenie na AKADEMIEJ I ODSŁONIĘCIE TABLICY

Przemówienia podczas Uroczystej Akademii wygłosili:

Prof.dr inż. Janusz Groszkowski Prezes PAN

Prof. dr inż. Paweł Nowacki

Prof.dr inż. Stefan Węgrzyn

Prof.dr inż. Tadeusz Zagajewski

Podczas odsłonięcia Tablicy Pamiątkowej przemawiał

JM Rektor Politechniki Śląskiej

Prof.dr inż. Tadeusz Laskowski

Al.Nr 109 w/w PRZEMÓWIENIA w dniu 7 marca 1965 roku.

TABLICA PAMIĄTKOWA

w gmachu

WYDZIAŁU ELEKTRYCZNEGO POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ

w Gliwicach

odsłonięta

w dniu 7 marca 1965 roku.

rok 1966 W lipcu 1966 roku a więc około dwa lata po śmierci Stanisława Fryzego, Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk wydał w ramach Monografii Zagadnień Elektrotechniki teoretycznej książkę pt.

STANISŁAW FRYZE

WYBRANE ZAGADNIENIA

TEORETYCZNYCH PODSTAW ELEKTROTECHNIKI

Państwowe Wydawnictwo Naukowe Warszawa - Wrocław 1966.

Komitet redakcyjny:

Stanisław Groszkowski, Krystyn Sochenek, Paweł Nowacki,
Paweł Szulkin, Stefan Węgrzyn, Tadeusz Zagajewski.

Dział III. tej książki zatytułowany jest:

TEORIA MOCY W OBWODACH ELEKTRYCZNYCH.

Część I tego działu, to

MOC RZECZYWISTA, UROJONA I POZORNA W OBWODACH
ELEKTRYCZNYCH O PRZEBIEGACH ODKSZTAŁCONYCH PRĄDU I
I NAPIĘCIA.

Przedruk z Przeglądu Elektrotechnicznego /1931/ zesz.7 i 8

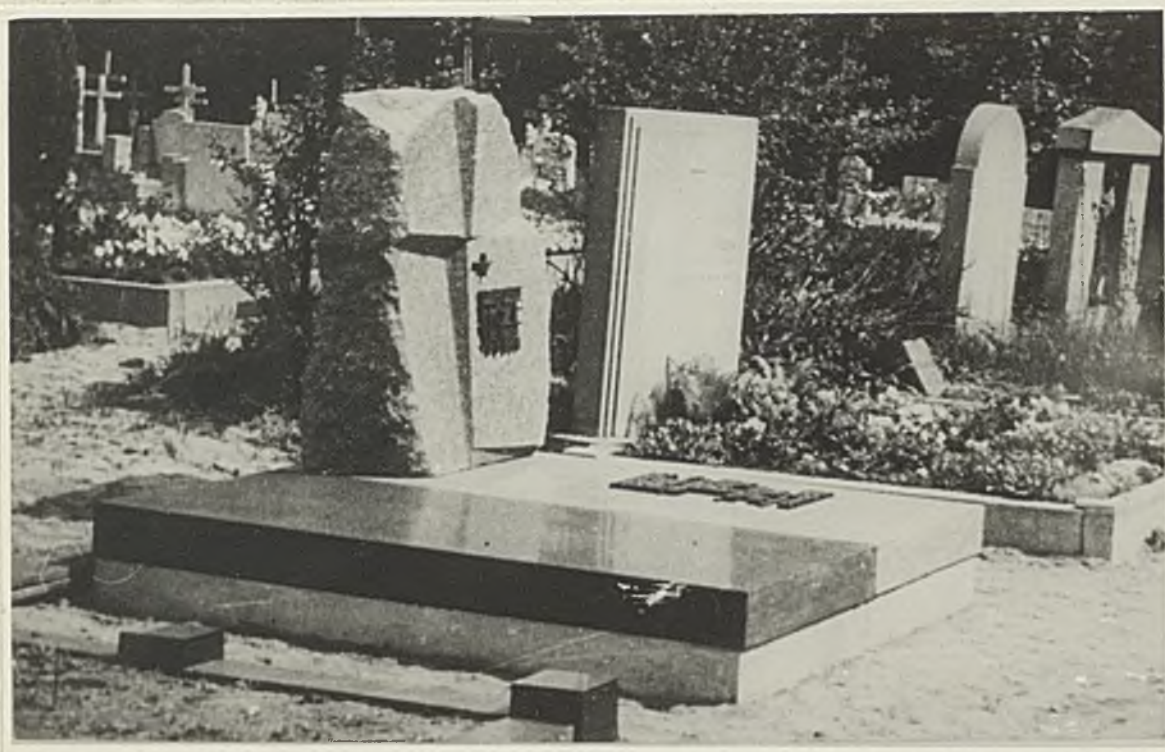
Część II tego Działu pt.

TEORETYCZNE I FIZYKALNE PODSTAWY DEFINICJI MOCY CZYNNEJ,
BIERNEJ I POZORNEJ W NIESYMETRYCZNYCH UKŁADACH
WIELOFAZOWYCH O ODKSZTAŁCONYCH PRZEBIEGACH NAPIĘĆ
I PRĄDÓW

to praca, którą Stanisław Fryze pisał w styczniu 1964 r.

rok 1968 W roku 1968 stanął na grobie Stanisława Fryzego na Cmentarzu Lipowym przy ul. Świerczewskiego w Gliwicach pomnik, ufundowany przez tych, którym poświęcił pracę całego życia:

ELEKTRYKÓW POLSKICH

Projektantem pomnika jest

Mgr inż. MARIAN BIETKOWSKI
pracownik naukowy Politechniki Śląskiej
w Gliwicach

Pomnik wykonany jest z granitu, napisy stanowią litery
odlane z brązu.

Napis na płycie pionowej:

STANISŁAW FRYZE

ur. 1.XII.1985

zm. 1.III.1964.

Napis na płycie poziomej:

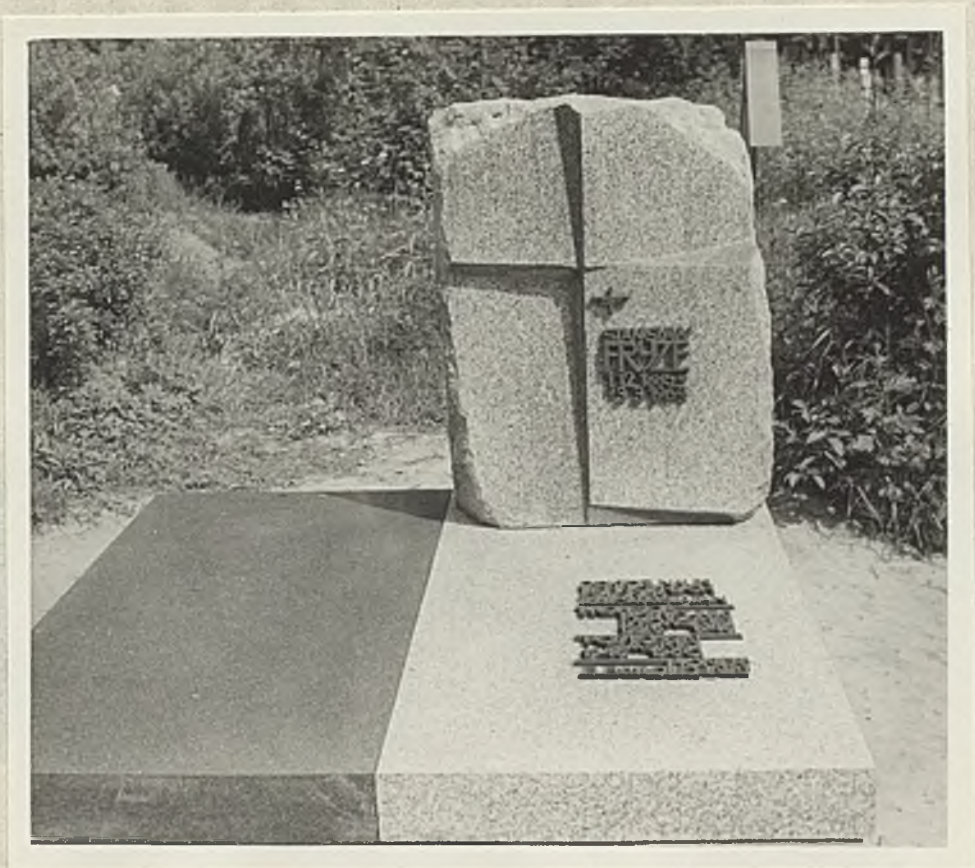
DOKTOR NAUK
TECHNICZNYCH
CZŁONEK
RZECZYWISTY PAN
PROFESOR

POLITECHNIKI
LWOWSKIEJ
1925 1946

POLITECHNIKI
ŚLĄSKIEJ

1946 1960

PIONIER
elektrotechniki

Napis na poziomej płycie granitowej:

Z boku płyty tabliczka odlana z brązu, z napisem:

NAGROBEK TEN JAKO DOWÓD
PAMIĘCI ZOSTAŁ UFUNDOWANY
STARANIEM GLIWICKIEGO ODDZIAŁU
STOW. ELEKTRYKÓW POLSKICH.

